

Neoficialus vertimas

KONVENCIJA DĖL KVALIFIKACIJŲ, SUSIJUSIŲ SU AUKŠTUOJU MOKSLU, PRIPAŽINIMO EUROPOS REGIONE

Lisabona, 1997 m. balandžio 11 d.

(ETS Nr. 165)

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Prielaidos

1. 1992 m. spalio 30 d. rašte UNESCO Generaliniam Direktoriui Europos Tarybos Generalinis Sekretorius pateikė siūlymą parengti jungtinę Europos Tarybos ir UNESCO konvenciją. 1992 m. gruodžio 28 d. rašte Generalinis Direktorius pritarė šiam siūlymui.

Europos Tarybos pozicija

2. Generalinio Sekretoriaus siūlymus lėmė aukštojo mokslo raida Europoje nuo XX amžiaus septintojo dešimtmečio (žr. 4–6 pastraipas toliau) ir sparčiai išaugęs Europos Tarybos švietimo ir kultūros veikloje dalyvaujančių šalių skaičius.

UNESCO pozicija

3. UNESCO palaikė šią iniciatyvą, tikėdama, kad bendra dviejų pagrindinių tarptautinių organizacijų remiama Konvencija bus naudinga visoms valstybėms narėms. Ji padėtų išvengti kartais bijomos „dviejų greičių“ Europos ir, būdama UNESCO dalis, geriau susietų Europos regioną su kitais pasaulio regionais.

Aukštojo mokslo pokyčiai

4. Visos, išskyrus vieną, Europos aukštojo mokslo konvencijos¹ buvo priimtos XX amžiaus šeštajame dešimtmetyje arba septintojo dešimtmečio pradžioje. UNESCO konvencija dėl studijų, diplomų ir laipsnių, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono Valstybėse priimta 1979 m. Nuo to laiko aukštasis mokslas Europoje ryškiai pasikeitė, tačiau Konvencijos atitinkamai pataisytos nebuvo. Nacionaliniu lygmeniu vyraujantis pasikeitimas – aukštojo mokslo įvairovė. Dabar aukštojo mokslo sistemos daug įvairesnės, o XX amžiaus šeštajame dešimtmetyje nacionalines aukštojo mokslo sistemas sudarė tiesiogiai valstybės institucijų administruojami tradiciniai universitetai arba, katalikiškųjų universitetų atveju, – netiesiogiai jų pripažįstami. Didelis aukštųjų mokyklų studentų procentas dabar studijuoja neuniversitetinėse institucijose, tokiose kaip Vokietijos *Fachhochschulen* arba Norvegijos *statlige høyskoler*, vykdančiose trumpesnius ir labiau

¹ Europos konvencija dėl diplomų priimant į universitetus ekvivalentiškumo (1953, ETS Nr. 15); Europos konvencijos dėl diplomų priimant į universitetus ekvivalentiškumo protokolai (1964, ETS Nr. 49); Europos konvencija dėl dalinių universitetinių studijų ekvivalentiškumo (1956, ETS Nr. 21); Europos konvencija dėl universitetinių kvalifikacijų akademinio pripažinimo (1959, ETS Nr. 32); Europos konvencija dėl bendro dalinių universitetinių studijų ekvivalentiškumo (1990, ETS Nr. 138).

į parengimą profesinei veiklai orientuotus kursus, arba studijuoja universitetuose pagal trumpesnes, labiau į profesinį parengimą orientuotas netradicines programas, tokias kaip Prancūzijos *Instituts Universitaires de Technologie (I.U.T.)*. Ši įvairovė ir orientavimasis į profesinį parengimą taip pat atsiranda paruošiamuosiuose kursuose, vidurinio ugdymo lygmeniu, sukuriant sudėtingas priėmimo į aukštąją mokyklą sąlygas, dėl kurių sunku taikyti tarptautinio ekvivalentiškumo koncepciją.

5. Be to, sparčiai išaugo privačių institucijų skaičius. Šis daugelyje šalių pastebimas pokytis ypač stiprus kai kuriose Vidurio ir Rytų Europos šalyse. Tačiau siekiant konvencijos tikslo, klausimas yra ne tai, ar institucija – valstybinė ar privati, bet greičiau – ar yra jos vykdomo mokymo ir teikiamų kvalifikacijų kokybę užtikrinančių nuostatų. Europos aukštojo mokslo konvencijose nenumatyta nacionalinėje sistemoje veikiančių įvairių institucijų skirstyti pagal jų tipą. Tokios nuostatos įtrauktos į dabartinės Konvencijos VIII skyrių.

6. Galiojant dabartinėms konvencijoms, akademinis mobilumas esmingai išaugo, ypač per pastaruosius dešimt ar penkiolika metų. Šiuo požiūriu įdomu, kad Europos konvencijoje dėl dalinių universitetinių studijų ekvivalentiškumo (1956, ETS Nr. 21) konkrečiai skiriamas dėmesys šiuolaikinių kalbų dalinių universitetinių studijų pripažinimui, nes 1956 m., kai buvo priimta Konvencija, šių dalykų dažniausiai mokydavosi studentai, praleisdavę ribotą laiko tarpą užsienio universitetuose. Sugretinimui: Europos konvencija dėl bendro dalinių universitetinių studijų ekvivalentiškumo (1990, ETS Nr. 138) yra skirta pripažinti dalines universitetines studijas, neatsižvelgiant į dalyką, kaip ir ankstesnė (1979) UNESCO konvencija dėl studijų, diplomų ir laipsnių, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono Valstybėse, kuri taip pat skirta pripažinti dalines studijas, neatsižvelgiant į dalyką. Dėl milžiniškai išaugusio akademinio mobilumo konvencijos dėl akademinio pripažinimo šiandien tampa daug svarbesnės, todėl vis svarbiau atnaujinti galiojančius teisinius tekstus.

7. Išvengti dvigubo darbo – kitas labai svarbus tikslas, rengiant jungtinę Europos Tarybos ir UNESCO konvenciją, kuria siekiama galiausiai pakeisti dviejų Organizacijų priimtas Konvencijas, apimančias kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimą Europos regione. Šis interesas taip pat atsispindi sprendime įkurti jungtinį Europos Tarybos ir UNESCO nacionalinių informacijos centrų dėl akademinio pripažinimo ir mobilumo tinklą. 1994 m. birželio mėn. įsteigtas ENIC tinklas pakeitė ankstesnius atskirus šių dviejų Organizacijų tinklus. Jis glaudžiai bendradarbiauja su Europos Sąjungos NARIC tinklu.

Dalyvaujančių šalių skaičius

8. Visos Europos Tarybos valstybės narės (1997 m. balandžio 11 d. jų buvo 40, tačiau tikėtina, kad daugės) turi teisę automatiškai prisijungti prie bet kurios Europos konvencijos. Kitos šalys tai gali padaryti Ministrų komiteto kvietimu. Prieš šį kvietimą, kalbant apie Europos aukštojo mokslo konvencijas, gali būti peržiūrėta šalies švietimo sistema, siekiant nustatyti, ar ji „iš esmės ekvivalentiška“ jau prisijungusių prie atitinkamos Europos aukštojo mokslo konvencijos Valstybių sistemoms. Tokia peržiūra nėra taikoma Valstybėms narėms.

9. Svarbiausias pokytis Europos Taryboje – per paskutinius ketverius metus gerokai išaugęs valstybių, dalyvaujančių Europos Tarybos švietimo ir kultūros programose, skaičius. Iki 1997 m. balandžio 11 d. 44 valstybės buvo prisijungusios prie Europos kultūros konvencijos, tačiau tikėtina, kad jų skaičius augs. Europos Taryba taip pat mezga ryšius su kitomis valstybėmis.

10. Taigi Europos aukštojo mokslo konvencijų potencialių Valstybių signatarių skaičius sparčiai auga ir skirtumai tarp potencialių Valstybių signatarių švietimo sistemų gali tapti didesni. Ši

įvairovė savo ruožtu reiškia, kad prielaida, kuria buvo paremtos Europos aukštojo mokslo konvencijos (t. y. kad nacionalinės aukštojo mokslo sistemos iš esmės ekvivalentiškos), praranda pagrįstumą. Dėl šio pokyčio Europos ekvivalentiškumo konvencijos galėjo tapti atgyvenusiomis, jeigu nebūtų peržiūrėtos rengiant šią Konvenciją.

11. Išaugo UNESCO Europos regiono narių skaičius, atsiradus naujoms nepriklausomoms Valstybėms regione, – 28-ojoje Generalinės konferencijos sesijoje (1995) Europos regionui priklausė 49 Valstybės narės, nors kai kurios iš jų taip pat siekė narystės Azijos ir Ramiojo vandenyno regione. 1997 m. balandžio 11 d. UNESCO Europos regiono konvenciją buvo pasirašiusios 43 valstybės.

12. Išaugęs prie Europos kultūros konvencijos prisijungusių valstybių skaičius taip pat reiškia, kad daugiau nebėra esminių skirtumų tarp UNESCO Europos regiono šalių ir Europos Tarybos švietimo ir kultūrinio bendradarbiavimo programose dalyvaujančių šalių skaičiaus. Pagrindinis likęs skirtumas – UNESCO Europos regionas apima kelias ne Europos šalis, tokias kaip Kanada, Izraelis ir Jungtinės Amerikos Valstijos. Todėl Europos Tarybos Generalinis Sekretorius ir UNESCO Generalinis Direktorius sutarė, kad kiek tik įmanoma reikia koordinuoti Europos Tarybos ir UNESCO Europos regiono veiksmus akademinio pripažinimo ir mobilumo srityje. Turėtų būti paminėta, kad skirtumas dėl narių skaičiaus tarp šių dviejų struktūrų ateityje gali vėl padidėti, atsižvelgiant didele dalimi į kiekvienos Organizacijos bendradarbiavimo su buvusios Sovietų Sąjungos Kaukazo ir Centrinės Azijos respublikomis būdus.

Pripažinimo praktikos raida

13. Kvalifikacijų pripažinimo praktikos per paskutiniuosius dešimtmečius labai vystėsi. Anksčiau užsienio kvalifikacijos vertinimas dažnai apėmė detalų studijų turinio ir studijuotos medžiagos sąrašų palyginimą („ekvivalentiškumą“), dabar dėmesys kreipiamas į platesnį įgytų kvalifikacijų palyginimą („pripažinimą“). Taip pat pastebima tendencija, kad oficialiuose tarptautiniuose teisės aktuose pabrėžiamos procedūros ir kriterijai, taikomi pripažįstant užsienio kvalifikacijas, o ne vardijami ar apibrėžiami laipsniai ir diplomai, kurie turi būti pripažįstami pagal teisės aktus.

Naujos konvencijos rengimas

14. Siūlymas parengti atskirą jungtinę Konvenciją, kuri galiausiai pakeistų Europos aukštojo mokslo konvencijas bei UNESCO studijų, diplomų ir laipsnių, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvenciją, buvo pateiktas 16-osios Nuolatinės konferencijos dėl universitetų problemų (CC-PU)² sesijos metu (1993 m. kovo 24–26 d., Strasbūras). CC-PU manymu, prieš išsipareigojant parengti jungtinę konvenciją, reikėtų atlikti galimybių studiją. Be to, CC-PU pabrėžė, kad labai svarbu užtikrinti jos pačios dalyvavimą priimant sprendimą dėl jungtinės konvencijos rengimo ir teikiant patarimus dėl galimybių studijos rezultatų. CC-PU pozicijai pritarė Kultūrinio bendradarbiavimo tarybos biuras (CDCC, 1993 m. gegužės 12–13 d., Strasbūras). Siūlymui atlikti jungtinę galimybių studiją taip pat pritarė UNESCO Generalinės konferencijos 27-os sesijos metu (1993 m. lapkričio mėn., Paryžius).

15. Dviejų Organizacijų susitarimu galimybių studijos projektas buvo pateiktas NEIC³ Europos Tarybos tinklo 11-ame susitikime (1993 m. lapkričio 24–25 d., Strasbūras) pastaboms pateikti.

² Pervadintas Aukštojo mokslo ir tyrimų komitetas (CC-HER) pagal 1994 m. sausio mėn. peržiūrėtus tikslus ir struktūrą.

³ Sujungtas su UNESCO NIB tinklu 1994 m. birželio mėn. siekiant įkurti atskirą, jungtinį Europos Tarybos ir UNESCO tinklą – ENIC tinklą (Europos nacionalinių informacijos centrų dėl akademinio pripažinimo ir mobilumo tinklas).

Galimybių studijos projekto versijoje, pateiktoje *ad hoc* Ekspertų grupei, buvo atsižvelgta į daugelį NEIC tinklo pateiktų komentarų.

16. Galimybių studija (žymima DECS-HE 94/25) taip pat buvo pateikta dviejų šių Organizacijų bendrai paskirtai *ad hoc* Ekspertų grupei (1994 m. vasario 3–4 d., Strasbūras). Ekspertai buvo skiriami kaip individualūs asmenys ir atsižvelgiant į lygiaverčio atstovavimo principą. Ekspertų grupės pastabos įtrauktos į galutinę galimybių studijos versiją. Galimybių studiją taip pat svarstė Europos Tarybos Aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų komitetas (CC-HER) (1994 m. balandžio 27–29 d., Strasbūras), UNESCO studijų, diplomų ir laipsnių, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse konvencijai taikyti skirtas Regioninis komitetas (toliau – UNESCO Europos regioninis komitetas) (1994 m. birželio 18 d., Budapeštas) ir ENIC tinklas (1994 m. birželio 19–22 d., Budapeštas), kurie rekomendavo, kad atsižvelgdami į šios studijos rezultatus sekretoriatai toliau rengtų jungtinės Konvencijos projektą.

17. 1994 m. gegužės 2 d. galimybių studiją patvirtino UNESCO valdyba, o tų pačių metų rugsėjo 5 d. – Europos Tarybos Ministrų Komitetas. 1994 m. spalio 26–28 d. Maltoje vykusios CC-HER konferencijos metu apibrėžti pagrindiniai jungtinės Konvencijos projekto principai. Abiejų organizacijų sprendimus priimančios institucijos įgaliojo sekretoriatams toliau rengti Konvencijos projektą, padedant antrai *ad hoc* Ekspertų grupei, o vėliau – dalyvaujant visų potencialių Valstybių signatarių atstovams. Pirmą susitikimą ši *ad hoc* Ekspertų grupė surengė 1995 m. vasario 9–11 d. UNESCO/CEPES Bukarešte, o antrą – 1995 m. liepos 5–7 d. Strasbūre. Nedidelės *ad hoc* darbo grupės susitikimas dėl Konvencijoje naudojamų sąvokų įvyko 1995 m. gegužės 15–16 d. Hagoje.

18. Konvencijos rengimo pažangos ataskaitą svarstė Europos Tarybos Aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų komitetas (CC-HER) (1995 m. kovo 29–31 d., Strasbūras), UNESCO Vykdomoji valdyba savo 147-ojoje sesijoje (1995 m. spalio mėn., Paryžius) ir UNESCO Generalinė konferencija savo 28-ojoje sesijoje (1995 m. spalio–lapkričio mėn., Paryžius). Konvencijos projektą svarstė ENIC tinklas (1995 m. birželio 11–14 d., Liubliana).

19. 1995 m. spalio mėn. Konvencijos projektas ir Aiškinamasis raštas buvo išsiųsti nacionalinėms Europos Tarybos Aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų komiteto ir UNESCO Europos regioninio komiteto delegacijoms, kopijas pateikiant ENIC tinklui, siekiant paskatinti konsultacijas nacionaliniu lygmeniu potencialiose Valstybėse signatarėse. Projektas taip pat buvo nusiųstas Europos Tarybos švietimo veikloje dalyvaujančioms nevyriausybinėms organizacijoms. Konvencijos projektas ir Aiškinamasis raštas buvo pateikti svarstyti Aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų komiteto (1996 m. kovo 27–29 d., Strasbūras) ir Regioninio komiteto (1996 m. birželio 16–17 d., Roma) susitikimų metu. 1996 m. liepos 10–11 d. Paryžiuje susitiko Redaktorių grupė, turėjusi peržiūrėti visas dviejų Komitetų ir atskirų Valstybių narių ir nevyriausybinių organizacijų pateiktas pastabas.

20. Konsultacinis visų potencialių Valstybių signatarių atstovų susirinkimas už aukštąjį mokslą atsakingų ministerijų lygmeniu buvo sušauktas Nyderlandų valdžios institucijų kvietimu 1996 m. lapkričio 27–29 d. Hagoje. 46 potencialios Valstybės signatarės buvo atstovaujamos šiame susitikime.

21. Konvencija buvo priimta Diplomatiniame konferencijoje, surengtoje 1997 m. balandžio 8–11 d. Lisabonoje Portugalijos valdžios institucijų kvietimu. Konferencijoje dalyvavo 44 delegacijos.

Komentarai dėl Konvencijos nuostatų

Konvencijos pavadinimas

22. Šios Konvencijos pavadinime vartojamas terminas „kvalifikacijos, susijusios su aukštuoju mokslu“ apima ir aukštojo mokslo kvalifikacijas, ir teikiančias teisę į aukštąjį mokslą kvalifikacijas.

23. Terminu „Europos regionas“ akcentuojama, kad nors Europa yra pagrindinė Konvencijos taikymo erdvė, tam tikros, geografiškai nepriklausančios Europos žemynui Valstybės (bet priklausančios UNESCO Europos regionui ir (ar) prisijungusios prie UNESCO konvencijos dėl studijų, diplomų ir laipsnių, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regiono valstybėse), buvo pakviestos dalyvauti Diplomatiniėje konferencijoje, kuriai patikėta priimti šią Konvenciją, ir todėl yra tarp potencialių Šalių.

24. Konvencija apima su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų vertinimą, kad būtų priimtas sprendimas dėl pripažinimo ar dėl kitų tikslų. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad sąvoka „pripažinimas“ yra esminė ankstesnėse konvencijose ir šiandieninėje šios srities praktikoje vartojama sąvoka, tikslinga šį terminą palikti ir Konvencijos pavadinime.

25. Atsižvelgiant į tai, kad oficialus Konvencijos pavadinimas ilgas, ir atsidėkojant Portugalijos valdžios institucijoms už kvietimą surengti Diplomatinę konferenciją jos sostinėje, siūloma neformaliai Konvenciją vadinti „Lisabonos pripažinimo konvencija“.

I SKYRIUS – APIBRĖŽIMAI

I straipsnis

Konvencijos I skyriuje pateikiami apibrėžimai naudojami tik šioje Konvencijoje ir nenaudojami jokiame kitame tikslui. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad jie jokiame būdu nekeičia apibrėžimų, kuriuos valstybės ir tarptautinės institucijos ir organizacijos galbūt naudoja savo vidaus administravimo sistemose ir teisės aktuose.

Buvo stengiamasi pateikti tik esminių Konvencijos sąvokų apibrėžimus. Nebuvo bandoma apibrėžti Konvencijoje nevartojamų ar ribotai vartojamų sąvokų, net jei tokios sąvokos galbūt svarbios kitose aukštojo mokslo srityse.

Laikytasi pagrindinio principo: pateikiami tik bendriausių sąvokų apibrėžimai. Pavyzdžiui, buvo apibrėžta sąvoka *kvalifikacijos*, nes ji laikoma bendra sąvoka, o *laipsniai*, *diplomai* ir *vardai* laikyti *kvalifikacijų* pavyzdžiais ir pateikti Aiškinamajame rašte.

Teisė (į aukštąjį mokslą)

Sąvokos „teisė“ ir „priėmimas“ skiriasi, tačiau yra susijusios. Tam tikra prasme jos reiškia skirtingus to paties proceso, siekiant studijų, žingsnius. Teisė (į aukštąjį mokslą) būtina, bet ne visada pakankama sąlyga priimti į studijas. Nacionaliniu lygmeniu kompetentingos valdžios institucijos gali parengti tolesnes gaires.

Sąvoka „teisė“ reiškia pareiškėjų kvalifikacijų vertinimą, siekiant nustatyti, ar jie atitinka *minimalius* reikalavimus studijuoti pagal konkrečią studijų programą. Teisė (į aukštąjį mokslą) skiriasi nuo priėmimo, kuris susijęs su faktiniu asmens studijavimu pagal atitinkamą studijų programą.

Priėmimo sistemos gali bŭti *atvirosios*, t. y. gali bŭti priimti visi keliamus reikalavimus atitinkantys kandidatai, arba *atrankinė*s, t. y. priėmimas apribotas tam tikru vietų ar kandidatų skaičiumi. Pagal *atvirąją priėmimo sistemą* priimami visi tinkamai pasirengę kandidatai. Taigi teisė (į aukštąjį mokslą) ir priėmimo sampratos iš dalies sutampa. Visgi pagal *atrankinio priėmimo sistemą* teisė (į aukštąjį mokslą) reiškia teisę konkuruoti dėl priėmimo, t. y. bŭti tarp kitų tinkamai pasirengusių kandidatų, iš kurių atsirenkami sėkmingai atranką į ribotą vietų skaičių perėję asmenys. Taigi pagal atrankinę priėmimo sistemą priimami ne visi tinkamai pasirengę kandidatai, turintys teisę į aukštąjį mokslą, t. y. ne visiems leidžiama studijuoti pagal atitinkamą studijų programą.

Esama kelių skirtingų atrankinių priėmimo sistemų. Dvi dažniausiai sutinkamos yra *numerus clausus* sistema ir sistema, kai atranka atliekama atitinkamos aukštosios mokyklos nuožiūra. Priėmimo sistemos gali bŭti taikomos nacionaliniu, regioniniu, instituciniu ir (ar) kitais lygmenimis. Konkrečioje šalyje priėmimas gali bŭti atrankinis į visas institucijas arba atviras į vienas ir atrankinis į kitas. Konkrečioje institucijoje priėmimas gali bŭti atrankinis į visas arba tik į kai kurias programas, ir skirtingos priėmimo sistemos arba kriterijai gali bŭti taikomi įvairioms programoms. Konkrečios programos laisvų vietų skaičius arba priėmimo reikalavimai ilgainiui gali keistis.

Dauguma šalių turi *teisės (į aukštąjį mokslą) ir priėmimo politiką*, skirtą skatinti dalyvauti kokybiškose aukštojo mokslo studijose. Šia politika siekiama padidinti studentų skaičių ir išplėsti jų aktyvumo lygį, išsaugoti studentus ir paskatinti mainus tarp aukštųjų mokyklų, visų pirma įtraukiant nepakankamai atstovaujamos grupėms priklausančius asmenis.

Priėmimas (į aukštąsias mokyklas ir studijų programas)

Žr. pirmiau: „teisė“.

Vertinimas (institucijų ar programų)

Gali bŭti vykdomas bendrai visos aukštosios mokyklos arba tik vienos ar daugiau jos programų vertinimas. Abiem atvejais vertinimo tikslas – nustatyti, ar institucija arba programa atitinka konkrečioje šalyje aukštosioms mokykloms ir programoms nustatytus standartus. Daugeliu atvejų vertinimas atliekamas siekiant nustatyti, ar institucija arba programa atitinka *minimalius* standartus. Kai kuriais atvejais, atsižvelgiant į nacionalinę politiką, vertinimas taip pat gali bŭti atliekamas institucijoms ar programoms *sureitinguoti* arba nustatyti, ar atitinkamos institucijos arba programos pasiekimai siekia aukštesnius, nei minimalūs, standartus. Konvencija neturėtų bŭti suprantama kaip pasisakanti už ar prieš kurį nors politikos tipą.

Vertinimo metodai ir procedūros, kaip ir aukštosioms mokykloms ir programoms keliami standartai, įvairiose šalyse gali skirtis, todėl Šalys turėtų informuoti kitas Šalis apie savo vertinimo kriterijus ir procedūras, taip pat ir apie vertinimo rezultatus (žr. VIII skyrių). Institucijos savianalizė, kaip ir išorinės institucijos dalyvavimas, gali bŭti vertinimo proceso dalis. Jei dalyvauja išorinė institucija, jos dalyvavimo mastai gali skirtis.

Tradiciskai Europoje kokybė palaikoma per valstybinę aukštojo mokslo sistemą, kai atitinkama ministerija ir parlamentas prižiūri autonominių aukštųjų mokyklų, įskaitant švietimo programas bei akademinio personalo veiklą, kokybę. Šie dalykai susiję, tačiau negali bŭti tapatinami su instituciniu ar programų vertinimu, kuris vartojamas kaip bendroji sąvoka. Kai kurie institucinio ir programų vertinimo pavyzdžiai:

- „akademiniis auditas“, kurį atlieka Aukštojo mokslo kokybės taryba (AMKT), arba „vertinimas“, kurį atlieka Aukštojo mokslo finansavimo tarybos (AMFT) (Jungtinė Karalystė);
- „akreditavimas“⁴ (Jungtinės Amerikos Valstijos; apie tai svarstoma keliose Europos šalyse);
- „évaluation par le Comité National d'Evaluation (CNE)“ (Prancūzija);
- „visitatiecommissies“ (vizituojančios komisijos), kurias organizuoja VSNU (Vereiniging van samenwerkende Nederlandse universiteiten (Nyderlandų universitetų asociacija) ir Hoger Beroepsonderwijs (HBO) – Raad (Nyderlandai).

Vertinimas gali apimti veiklas, kurių tikslas – pagerinti *kokybės užtikrinimą* ar *kokybės vertinimą* ir gali būti atliekamas skirtingais būdais. Konvencija neturėtų būti suprantama, kaip pasisakanti už tam tikras kokybės užtikrinimo priemones ar metodus ar už santykinę institucinio vertinimo ir kokybės užtikrinimo svarbą.

Pagal šią Konvenciją aukštųjų mokyklų ar programų vertinimas reiškia vertinimą *šalies* lygmeniu, t. y. vertinimą atlieka tos šalies, kurios aukštojo mokslo sistemai priklauso ar siekia priklausyti institucija ar programa, kompetentinga institucija.

Įvertinimas (individualių kvalifikacijų)

Individualių kvalifikacijų įvertinimas turėtų būti rašytinis jų vertės nustatymas ar patvirtinimas, ir gali būti išduodamas įvairiems tikslams nuo formalaus pripažinimo iki neformalios išvados apie „kvalifikacijos vertę“, nesiekiant jokio kito tikslo. Nežiūrint ar yra reikalingas sprendimas dėl formalaus pripažinimo, įvertinimu gali naudotis kompetentingos institucijos, įvertintų kvalifikacijų turėtojas ir (ar) kitos suinteresuotos šalys, atsižvelgiant į nacionalinius teisės aktus, užtikrinančius privatumą ir asmeninės informacijos konfidencialumą. Vertinimą gali atlikti aukštosios mokyklos, agentūros ir kompetentingos institucijos.

Pagal šią Konvenciją asmeninių kvalifikacijų įvertinimas siejasi su tokių kvalifikacijų vertinimu *tarptautiniu* lygmeniu, t. y. kvalifikacijos vertinamos siekiant nustatyti jų vertę kitoje šalyje, nei ta, kurios švietimo sistemai priklauso suteiktos kvalifikacijos.

Kompetentinga pripažinimo institucija

Apibrėžimas siejasi su „kompetingos *pripažinimo* institucijos“ samprata, nes gali būti ir kitų institucijų, kompetentingų kitose aukštojo mokslo srityse.

Kompetentinga pripažinimo institucija gali būti ministerija, kita valstybės įstaiga ar agentūra, pusiau oficiali agentūra, aukštoji mokykla, profesinė asociacija ar bet kuri kita institucija, oficialiai įpareigota priimti formalius ir privalomus sprendimus dėl užsienio kvalifikacijų pripažinimo atitinkamais atvejais. Bet kurios tokios institucijos kompetencija priimti visų tipų pripažinimo sprendimus gali būti išplėsta ar apribota. Keletas pavyzdžių:

- pripažinimas tik vienos aukštosios mokyklos lygmeniu;
- pripažinimas, apribotas vieno tipo aukštuoju mokslu;
- pripažinimas tik akademiniais tikslais;
- pripažinimas tik įsidarbinimo tikslais.

Šiame apibrėžime sąvoka „kompetencija“ reiškia teisėtas galias priimti tam tikrą sprendimą ar imtis tam tikro veiksmo; šis apibrėžimas nekalba apie „kompetenciją“ kaip apie žinias. Daug institucijų gali turėti žinių apie aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimą, nebūdamos „kompetingos“ teisine prasme.

⁴ Sąvoka „akreditavimas“ kartais taip pat vartojama turint mintyje asmens įgytų kreditų pripažinimą.

Aukštasis mokslas

Aukštojo mokslo, aukštosios mokyklos ir studijų programos sąvokos tarpusavyje susijusios ir Aiškinamajame rašte pateikti apibrėžimai bei įrašai turėtų būti aiškinami pagal kontekstą.

Aukštasis mokslas grindžiamas įprastai vidurinio ugdymo metu įgytomis kompetencijomis, žiniomis bei gebėjimais, nors tokios kompetencijos, žinios bei gebėjimai taip pat gali būti įgyti kitais būdais, kaip antai savišvietos ar darbo arba gyvenimiškosios patirties būdu. Vis dėlto didelė dauguma studentų kompetencijas, žinias bei gebėjimus įgyja vidurinio ugdymo metu.

Labai svarbu pabrėžti, kad aukštasis mokslas nėra vien tik tai, kas „eina po“ viduriniojo išsilavinimo laiko atžvilgiu. Aukštasis mokslas grindžiamas įprastai vidurinio ugdymo metu įgyjamomis kompetencijomis, žiniomis bei gebėjimais. Nors paprastai aukštasis išsilavinimas įgyjamas baigus studijų programas aukštosiose mokyklose, reikėtų atkreipti dėmesį, kad aukštosios mokyklos gali siūlyti kai kuriuos ne aukštojo mokslo lygmens studijų kursus, kurie dėl to nebūtų laikomi aukštuoju mokslu. Priešingai, Šalies aukštojo mokslo sistamai nepriskiriamos institucijos gali siūlyti kai kurias studijų programas. Tokie studijų kursai, pavyzdžiui, gali būti specialiai sukurti grupėms studentų, kurie nėra nuolatiniai institucijos studentai.

Tikslus šio lygmens, taip pat ir aukštojo mokslo, ir aukštųjų mokyklų ar studijų programų apibrėžimas atskirose šalyse iš dalies gali skirtis. Be to, taip pat gali skirtis ir aukštosios mokyklos samprata. Pavyzdžiui, kai kuriose šalyse slaugos studijos priskiriamos aukštojo mokslo sričiai, o kitose slauga laikoma povidurinio, bet ne aukštojo, mokslo dalimi. Nors gali būti bendrų nurodymų dėl aukštojo mokslo termino apibrėžimo, tačiau tikslus šios sąvokos apibrėžimas ir jos vartojimas Konvencijoje negali būti atskirti nuo Konvencijos šalių nacionalinių praktikų. Vienoje šalyje studijų programa ar kursas, priskiriami aukštajam mokslui, nebūtinai jam priskiriami visose kitose šalyse.

Aukštoji mokykla

Studijų programa – tai studijų kursas ar jų grupės, kurių įvairūs komponentai papildo vienas kitą ir remiasi vienas kitu taip, kad studentas įgytų aukštojo mokslo kvalifikaciją. Studijų programa paprastai skiriama vienam studijų dalykui, kaip antai biologijai, kompiuterių mokslams ar istorijai. Tačiau kai kuriose šalyse studijų programos gali būti skirtos dviem ar daugiau dalykų, pavyzdžiui, Vokietijos *Magister Artium* programa ar Norvegijos *cand. mag.* programa. Bet kuri studijų programa gali būti apibrėžta plačiau ar siauriau: pavyzdžiui, teisė ar tarptautinė autorių teisė. Vienu atveju, programa gali suteikti arba nesuteikti specifinių profesinių gebėjimų arba kitu atveju – bendrų akademinų žinių.

Paprastai, bet ne visada, studijų programas vykdo aukštosios mokyklos, iš kurių dauguma vykdo net po kelias programas. „Programa“ reiškia akademinę studijų kryptį ir jai keliamus reikalavimus, o „aukštoji mokykla“ reiškia organizacinę struktūrą, įsteigtą tam, kad teiktų aukštąjį išsilavinimą. Universitetai yra viena iš aukštųjų mokyklų rūšių, kuriuos įprastai charakterizuoja jų misija įvairiais lygmenimis vykdyti įvairaus masto dalykų mokymą bei mokslinius tyrimus. Kitos aukštosios mokyklos gali turėti mažiau studijų programų, kurių tikslas – visų pirma suteikti studentams specialią profesinę kompetenciją arba turėti studijų programų, teikiant pirmenybę vienai akademinėi krypti ar ribotam jų kiekiui. Neuniversitetinių aukštųjų mokyklų pavadinimai ir organizaciniai modeliai, kaip ir siūlomų dalykų rūšis bei apimtis, įvairiose šalyse ir jų viduje gali skirtis. Keli neuniversitetinių aukštųjų mokyklų pavyzdžiai: *Fachhochschulen*, *fóiskola*, *institutos politécnicos*, *hogescholen*, *colleges* ir *statlige høgschooler*.

Atitinkama institucija ar programa turėtų būti pripažinta Šalies kompetentingų institucijų kaip priklausanti jos aukštojo mokslo sistemai, kad pagal Konvenciją galėtų būti laikoma aukštąja mokykla ar programa. Taip pat žr. „Vertinimas (institucijų ar programų)“ ir VIII skyrių.

Aukštojo mokslo programa

Žr. „aukštoji mokykla“.

Dalinės studijos

„Dalinių studijų“ apibrėžimu akcentuojama, kad dalines studijas sudarantys elementai, nežiūrint dideli ar maži, turi būti laikomi sudėtine aukštojo mokslo programos dalimi. Jie negali būti pasirenkami atsitiktinai, be tiesioginio ryšio su konkrečia programa. Kad dalinės studijos būtų pripažintos, jas dokumentu turi patvirtinti aukštoji mokykla, kurioje jos vyko ir buvo įvertintos. Dažnai, bet ne visada, dalinės studijos vykdomos pagal organizuojamas mobilumo programas. Dalinių studijų metu sėkmingai atliktas darbas gali būti išreikštas kreditais. Surinkti kreditai gali būti įskaitomi kitose aukštosiose mokyklose.

Kvalifikacija

A. Aukštojo mokslo kvalifikacija

B. Kvalifikacija, teikianti teisę į aukštąjį mokslą

Du kvalifikacijų tipai yra tiesiogiai susiję su Konvencija:

- a) aukštojo mokslo kvalifikacijos;
- b) kvalifikacijos, teikiančios teisę į aukštąjį mokslą.

Sąvoka *su aukštuoju mokslu susijusios kvalifikacijos* apima abu kvalifikacijų tipus (žr. Konvencijos pavadinimą).

Konvencijoje sąvoka *aukštojo mokslo kvalifikacija* reiškia bet kurį dokumentą, patvirtinantį sėkmingai baigtą studijų programą. *Kvalifikacija, teikianti teisę į aukštąjį mokslą* – tai bet kuris dokumentas, patvirtinantis sėkmingai baigtą mokymo programą, dėl kurios kvalifikacijos turėtojas atitinkamoje šalyje iš esmės laikomas atitinkančiu reikalavimus siekiant studijuoti. Reikia atkreipti dėmesį, kad kai kuriose šalyse teisę į aukštąjį mokslą galima įgyti ir turint tam tikrų neakademiinių kvalifikacijų (žr. IV.8 straipsnį apie netradicines kvalifikacijas). Šis sąvokos *kvalifikacija* apibrėžimas neapima netradicinių kvalifikacijų.

Suvokiama, kad „kvalifikacija“ gali būti vartojama turint mintyje kompetencijas, žinias ir gebėjimus, įgytus pagal konkrečią programą, ir būtent jų įgijimas leidžia išduoti dokumentą. Vis dėlto Konvencija apima tik dokumentu patvirtintų kompetencijų, žinių ir gebėjimų pripažinimą be pakartotinio šių kompetencijų, žinių ir gebėjimų vertinimo, egzaminavimo ir tikrinimo, todėl „kvalifikacijos“ apibrėžimas šioje Konvencijoje taikomas dokumentais patvirtintoms kompetencijoms, žinioms ir gebėjimams. Ypatingi atvejai, kai kvalifikacijų neįmanoma patvirtinti dokumentu, aptariami šios Konvencijos VII skyriuje.

Laikoma, kad kvalifikacija reiškia bet kurį dokumentą, patvirtinantį sėkmingai baigtą visą programą, o ne jos dalį. Baigtos programos trukmė ir turinys įvairiose šalyse, institucijose ir studijų pakopose gali smarkiai skirtis. Tačiau kvalifikacijos apibrėžimas neapima dalinių studijų ir kreditų, nes abi sąvokos reiškia mažesnes ar didesnes studijų programos sudėtines dalis, bet ne pačią programą. Reikia atkreipti dėmesį, kad dalinės studijos, laikomos konkrečios kvalifikacijos sudėtine dalimi vienoje Šalyje, gali tokiomis nebūti laikomos visose kitose Šalyse, nes konkrečių studijų programų sandara skirtingose šalyse ar aukštosiose mokyklose skiriasi.

Skirtinguose lygmenyse ir skirtingose šalyse aukštojo mokslo kvalifikacijos gali būti vadinamos labai įvairiai, pvz., „diplomas“, „laipsnis“, „vardas“ ir „pažymėjimas“, arba jų atitikmenys kitomis kalbomis. Reikia pastebėti, kad šie pavyzdžiai nėra išsamus visų aukštojo mokslo kvalifikacijų sąrašas ir kad tekste jie dėstomi atsitiktine tvarka. Aukštojo mokslo kvalifikacijų lygmenų skaičius įvairiose šalyse ar skirtingų tipų aukštajame moksle gali skirtis. Aukštojo mokslo kvalifikacija gali teikti teisę užsiimti tolesne aukštojo mokslo sistemai priklausančia arba nepriklausančia įvairaus pobūdžio veikla, kaip antai tolesnės studijos arba darbas. Šalys turėtų teikti informaciją apie savo aukštojo mokslo kvalifikacijas, įskaitant kvalifikacijų pavadinimus originalo kalba (-omis) ir reikalavimus, keliamus kvalifikacijoms įgyti.

Pripažinimas

Pripažinimas – tai individualių kvalifikacijų įvertinimo tipas. Vis dėlto, nors įvertinimas gali būti bet kuri išvada dėl užsienio kvalifikacijos vertės, pripažinimas – tai pripažinimą atlikti įgaliotos institucijos formalus patvirtinimas, kuriuo įvardinama konkrečios kvalifikacijos vertė ir kvalifikacijos, kurios pripažinimo siekiama, turėtoji nurodomos šio pripažinimo pasekmės. Pavyzdžiui, kvalifikacija gali būti pripažinta siekiant tam tikro lygmens studijų (pvz., doktorantūros studijų), naudoti vardą ar įsidarbinti, žr. VI skyrių.

Konvencijoje terminas „pripažinimas“ reiškia ne pripažinimą konkrečioje šalyje, o transnacionalinį pripažinimą. Pripažinimo siekiant dirbti apibrėžimas reiškia pripažinimą siekiant dirbti bendrąja prasme ir konkrečiai nereiškia darbo pripažinimo pagal reglamentuojamas profesijas.

Reikalavimai

A. Bendrieji reikalavimai

Terminai „bendrieji reikalavimai“ ir „specialieji reikalavimai“ tarpusavyje susiję, todėl turi būti aiškinami atsižvelgiant į kontekstą.

Bendraisiais reikalavimais nustatomos sąlygos, kurias turi įvykdyti visi tam tikros kategorijos kandidatai, pvz., visi kandidatai, norintys įgyti teisę į aukštąjį mokslą, arba visi kandidatai, siekiantys daktaro laipsnio. Pirmuoju atveju bendrasis reikalavimas gali būti vidurinio išsilavinimo įgijimas. Kai kuriose šalyse šiam bendrajam reikalavimui gali būti taikomos išimtys, pavyzdžiui, teisė į aukštąjį mokslą įgyjama turint gyvenimiškosios patirties, darbo patirties ar kitų netradicinių kvalifikacijų (žr. IV.8 skyrių). Antru atveju bendruoju reikalavimu gali būti doktorantūros lygmens kursų baigimas, taip pat savarankišku tyrimu paremtos disertacijos rašymas.

Specialiaisiais reikalavimais nustatomos sąlygos, kurias turi atitikti kandidatai, norintys būti priimti į konkrečių tipų studijų programas. Dažniausiai specialieji reikalavimai taikomi kartu su bendraisiais reikalavimais. Specialieji reikalavimai gali būti labai įvairūs. Specialiųjų reikalavimų pavyzdys gali būti kompetencija konkrečiose dalykinėse srityse (pvz., matematikos, gamtos mokslų

ar užsienio kalbų), patvirtinta vidurinės mokyklos dokumente ar specialiais stojamaisiais egzaminais. Kitas pavyzdys gali būti vidurinės mokyklos baigimo dokumente nurodytas tam tikras už minimalų pereinamą vidurkį aukštesnis pažymių vidurkis. Bendrieji ir specialieji reikalavimai aptariami IV ir VI skyriuose. Pabrėžiama, kad teisingo pripažinimo principas taikomas ir bendriesiems, ir specialiesiems reikalavimams.

B. Specialieji reikalavimai

Žr. „Bendrieji reikalavimai“.

II skyrius – VALDŽIOS INSTITUCIJŲ KOMPETENCIJA

II.1 straipsnis

Šiame straipsnyje aprašoma skirtinga Šalių centrinės valdžios institucijų ir atskirų aukštųjų mokyklų kompetencija dėl šioje Konvencijoje aptariamų klausimų, taip pat aptariami Šalių įsipareigojimai pagal skirtingas kompetencijos kategorijas. Šio straipsnio nuostatos labai svarbios Šalių įsipareigojimams pagal tolesnius Konvencijos straipsnius nustatyti. 3 pastraipoje aiškiai nurodoma, kad specifinius Šalių įsipareigojimus pagal Konvencijos straipsnius nustato 1 ir 2 pastraipos.

Šiuo straipsniu siekiama ištaisyti prisiimamų įsipareigojimų neatitikimą tarp Šalių, kurių valdžios institucijos kompetentingos spręsti pripažinimo klausimus, ir Šalių, kuriose tokią kompetenciją turi aukštosios mokyklos. Nors pripažįstama, kad Valstybėse, kuriose sprendimus dėl pripažinimo priima ne centrinės valdžios institucijos, valstybės institucijų jurisdikcija ribota, šiuo straipsniu tokios Šalys įpareigojamos užtikrinti informacijos apie Konvencijos nuostatas sklaidą visoms jų teritorijose esančioms aukštosioms mokykloms ir jas skatinti vadovautis šia Konvencija. Atkreipiamas dėmesys į svarbų ENIC vaidmenį, skleidžiant tokią informaciją.

II.3 straipsnis

Šiame straipsnyje, kuris parengtas remiantis Europos konvencijos dėl universitetinių kvalifikacijų akademinio pripažinimo (1959, ETS Nr. 32) 9 straipsnio (a) punktu, numatomas principas, pagal kurį ši Konvencija neturi įtakos jokioms galiojančioms šalių dvišalėms ar daugiašalėms konvencijoms ir susitarimams, numatantiems palankesnes nei Konvencijos nuostatas, ir netrukdytų ateityje Šalims sudaryti tokių susitarimų ar konvencijų. Pavyzdžiui, tokių konvencijų arba sutarčių gali būti Europos Sąjungoje, Šiaurės ministrų taryboje arba Nepriklausomoje Valstybių Sandraugoje.

III SKYRIUS – PAGRINDINIAI SU KVALIFIKACIJŲ VERTINIMU SUSIJĘ PRINCIPAI

III.1 straipsnis

Šiame straipsnyje visos Šalys įpareigojamos užtikrinti teisingą visų paraiškų dėl kitoje Šalyje vykdytų studijų, įgytų kvalifikacijų, pažymėjimų, diplomų ar laipsnių pripažinimo vertinimą. Vertinimas atliekamas asmens prašymu, vertinant prašyme nurodytas kvalifikacijas. Pareiškėjų gali būti prašoma pateikti jų kvalifikacijas patvirtinančius dokumentus. Įvertinimas gali būti išreikštas patarimu ar formaliu kompetentingos valdžios institucijos sprendimu dėl pripažinimo. Vertinimas turėtų būti paremtas atitinkama ekspertize ir skaidriomis procedūromis bei kriterijais ir turėtų būti

atliekamas per protingą terminą ir už prieinamą kainą. Nacionaliniai informacijos centrai (žr. IX skyrių) gali vaidinti esminį vaidmenį atliekant tokius vertinimus.

Sąvoka „tinkamai užtikrinta teisė“ reiškia, kad visos Šalys turi priimti nuostatas dėl kvalifikacijų vertinimo, siekiant įvairių Konvencijoje aptariamų tikslų. Tikslų tokių nuostatų pobūdį ir struktūrą nusistato kiekviena Šalis, tačiau, vadovaujantis šiuo straipsniu, visos Šalys privalo priimti nuostatas dėl kiekvieno vertinimo tipo (pvz., vertinimas siekiant toliau studijuoti ar dirbti, atsižvelgiant į tai, kad Konvencija neaptaria teisės į reglamentuojamas profesijas). Kiekviena Šalis turėtų nusistatyti šių nuostatų taikymo sritį ir apimtį, kurios turėtų būti pagrįstos, atsižvelgiant į vertinimo poreikį. Šiuo atveju reikėtų pabrėžti, kad tinkamai užtikrinta teisė neturėtų būti laikoma *neribota* teise. Pavyzdžiui, Šalis gali atsisakyti atlikti kvalifikacijos, kuri toje Šalyje jau buvo įvertinta tam pačiam tikslui, vertinimą, nebent pareiškėjas gali pateikti naujos svarbios informacijos. Taigi aukštoji mokykla gali atsisakyti vertinti užsienio kvalifikaciją, teikiančią teisę į aukštąjį mokslą, jei šią kvalifikaciją stojimo tikslais jau įvertino kita tos pačios Šalies aukštojo mokslo sistemai priklausanti institucija.

Straipsnyje taip pat numatyta Šalių pareiga vykdyti vertinimą nediskriminuojant. Negalima atsisakyti pripažinti kvalifikacijos vien todėl, kad kvalifikacija yra užsieninė, ir negalima atsižvelgti į aplinkybes, nesusijusias su akademinė kvalifikacijų esme. Pavyzdžiui, negalima atsisakyti pripažinti istorijos arba užsienio kalbų kvalifikacijų vien todėl, kad jos įgytos tam tikroje šalyje arba dėl kvalifikacijos turėtojo kilmės ar įsitikinimų. Šiuo atveju reikėtų pabrėžti, kad Konvencija taikoma visiems asmenims, kurie įgijo savo kvalifikacijas vienoje ar keliose Šalyse, ir jos taikymas neapsiriboja šių Šalių piliečiais ar nuolatiniais gyventojais.

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad teisė į teisingą pripažinimą nereiškia pripažinimo bet kokia kaina ir bet kokiomis aplinkybėmis. Teisinga turi būti ir pripažinimo procedūra bei kriterijai. Sprendimas nepripažinti tam tikros kvalifikacijos įgyvendina pareiškėjo teisę į teisingą pripažinimą, jei taikyta procedūra ir kriterijai buvo teisingi.

III.2 straipsnis

Šiame straipsnyje pabrėžiama tinkamų procedūrų, skirtų nagrinėti paraiškas dėl kvalifikacijų pripažinimo, įdiegimo svarba. Šios procedūros taikomos kvalifikacijoms vertinti, neatsižvelgiant į tai, ar kvalifikacijos galiausiai pripažįstamos, ar ne. Ši nuostata grindžiama principu, kad paraišką vertinanti institucija turi įrodyti, kad pareiškėjas neatitinka pripažinimo reikalavimų; pareiškėjas neturi įrodinėti, kad jo ar jos kvalifikacijos atitinka reikalavimus šalyje, kurioje siekiama pripažinimo.

Pareiškėjas turėtų būti informuotas apie procedūrą nagrinėjant jo ar jos paraišką. Procedūros turėtų būti nuoseklios, kad tos pačios šalies skirtingos aukštosios mokyklos nenagrinėtų paraiškų labai skirtingai. ENIC tinklo galėtų būti prašoma parengti užsienio kvalifikacijų vertinimo gerosios praktikos kodeksą, o atskiri nacionaliniai centrai galėtų vaidinti svarbų vaidmenį skleidžiant informaciją apie užsienio kvalifikacijų vertinimo gerąją praktiką aukštosioms mokykloms ir kitoms užsienio kvalifikacijų vertinančioms institucijoms savo šalyse.

III.3 straipsnis

Šiame straipsnyje pabrėžiama pagrindinė pareiškėjo pareiga pateikti reikalingą informaciją jo paraiškai vertinti. Neatskiriama šios pareigos dalis yra įpareigojimas tokią informaciją teikti „gera

valia“, t. y. pateikti tikrą ir teisingą informaciją, o ne sąmoningai vengti pateikti svarbią informaciją arba teikti melagingą ar klaidinančią informaciją.

Kita vertus, šiame straipsnyje taip pat pabrėžiama švietimo įstaigų atsakomybė teikti paraiškai dėl jose įgytų kvalifikacijų pripažinimo vertinti reikalingą informaciją savo buvusiems studentams arba aukštosioms mokykloms, į kurias šie kreipiasi dėl kvalifikacijų pripažinimo, ar šalių, kuriose siekiama pripažinimo, valdžios institucijoms. Sąvoka „švietimo įstaiga“ apima aukštąsias mokyklas, taip pat institucijas, suteikiančias kvalifikacijas, teikiančias teisę į aukštąjį mokslą. Reikėtų pastebėti, kad kai kuriose Šalyse informacija gali būti siunčiama kitai institucijai tik pareiškėjo prašymu.

Tokia informacija turi būti teikiama „neperžengiant priimtinių ribų“. Viena vertus, ši sąvoka reiškia, kad aukštosios mokyklos turėtų pateikti prašomą informaciją kaip galima greičiau, siekiant užtikrinti, kad paraiška būtų išnagrinėta per protingą terminą. (III.5 straipsnis). Kita vertus, ji reiškia, kad yra tam tikros iš aukštųjų mokyklų reikalaujamų pastangų, tenkinant prašymus, ribos. Nors sąvoką „neperžengiant priimtinių ribų“ turėtų apibrėžti kompetentingos valdžios institucijos, gali būti bendrai nurodoma, kad pareiga pateikti informaciją gali būti mažesnė arba net neprisiimama, kai prašymai susiję su labai seniai institucijoje įgytomis kvalifikacijomis arba kai su tokia informacija galima susipažinti kituose plačiai žinomuose šaltiniuose, arba kai jai pateikti reikia organizuoti intensyvią paiešką archyvuose.

Tokia informacija gali būti institucijos dokumentų atitinkamų dalių išrašai, taip pat informacija apie baigtus kursus ar pasiektus rezultatus. Šiame straipsnyje, kuris skaitomas kartu su III.1 straipsniu, taip pat pabrėžiamas Šalių įsipareigojimas nurodyti savo šalies mokslo įstaigoms pateikti tokiais atvejais prašomą informaciją. Pavyzdžiui, nei Šalis, nei tos Šalies aukštoji mokykla negali neteikti tokios informacijos dėl politinių, religinių ar kitų priežasčių.

III.4 straipsnis

Šiame straipsnyje pabrėžiama, kad aukštojo mokslo sistemos bei išsilavinimas, teikiantis teisę į aukštąjį mokslą, turi būti aiškūs kitų Šalių akademinėi visuomenei, ypač akademinio pripažinimo ekspertams bei kvalifikacijų vertintojams. Šiame straipsnyje nurodoma Šalių atsakomybė teikti tinkamą informaciją apie savo švietimo sistemas. Nacionaliniai pripažinimo ir mobilumo informacijos centrai (žr. IX ir X skyrius) turėtų vaidinti esminį vaidmenį teikiant tokią informaciją.

III.5 straipsnis

Pareiškėjo teisė gauti atsakymą per protingą terminą yra svarbiausia gerosios praktikos dalis ir visų pirma svarbi pareiškėjams, kurie kreipiasi dėl pripažinimo, ketindami toliau studijuoti arba dirbti. Jei atsisakoma pripažinti, pareiškėjams gali tekti papildomai mokytis, kad jie atitiktų reikalavimus. Smarkiai delsiant priimti sprendimą dėl paraiškų, pareiškėjai gali būti priversti papildomai mokytis, kad būtų išvengta tolesnio vėlavimo, net jei galiausiai priimti sprendimai jiems būtų palankūs. Šalys skatinamos skelbti ir informuoti pareiškėjus apie jų manymu „protingą terminą“, atsižvelgiant į šios Konvencijos III.4 bei III.5 straipsnius. Šiuo atveju prisimenama, kad Europos Sąjungos bendrosiose direktyvose (Tarybos direktyvos 89/48/EEB ir 92/51/EEB), nurodyta, kad sprendimas dėl profesinio pripažinimo turi būti priimtas ne vėliau kaip per keturis mėnesius.

Taip pat aiškiai nurodyta, kad protingas terminas skaičiuojamas nuo to momento, kai pareiškėjas pateikia visą sprendimui priimti reikalingą informaciją. Vis dėlto suprantama, kad paraišką vertinanti institucija bet kurį prašymą dėl papildomos informacijos turėtų pareikšti per protingą laiką, skaičiuojamą nuo prašymo priėmimo institucijoje dienos, ir kad prašymai dėl papildomos

informacijos turėtų būti pagrįsti ir jais nebūtų siekiama vienintelio tikslo – vengti priimti sprendimą ar jį vilkinti.

Pareiškėjui palankaus sprendimo pagrįsti nebūtina, tačiau nepalankaus sprendimo priežastys turi būti nurodytos. Nuostata, kad paraišką vertinanti institucija turi įrodyti, jog pareiškėjas neatitinka pripažinimo reikalavimų (žr. III.2 straipsnį), yra glaudžiai susijusi su pareiškėjo teise apskųsti jam nepalankų sprendimą. Tokių apeliacijų tvarkai ir procedūroms taikomi atitinkamoje Šalyje galiojantys teisės aktai ir jas nagrinėjant turi būti laikomasi skaidrumo, nuoseklumo ir patikimumo reikalavimų, kurie taip pat keliami ir atliekant pradinį prašymo vertinimą. Pareiškėjams turi būti teikiama informacija apie apeliacijos pateikimo būdus ir terminus, per kuriuos reikia pateikti apeliaciją. Tais atvejais, kai pareiškėjo kvalifikacija gali būti pripažinta išlaikius tolesnius egzaminus ar išpildžius kitus reikalavimus, jam turi būti pateikta visa su tuo susijusi informacija.

IV skyrius. Kvalifikacijų, teikiančių teisę į aukštąjį mokslą, pripažinimas

IV.1 straipsnis

Šiame straipsnyje aptariami *bendrieji* reikalavimai, taikomi norint įgyti teisę į aukštąjį mokslą, o ne reikalavimai, keliami stojant į tam tikras aukštąsias mokyklas ar tam tikras programas (žr. IV.2 straipsnį). Pagrindinis Konvencijos principas yra tas, kad kvalifikacijos, teikiančios teisę į aukštąjį mokslą jos turėtoju vienoje Šalyje, turėtų teikti tokią pat teisę ir kitose Šalyse. Reikėtų priminti, kad *teisė* reiškia pareiškėjo kvalifikacijų vertinimą, siekiant nustatyti, ar jos atitinka bendruosius reikalavimus siekiant studijuoti, bet taip pat faktinės studijos gali priklausyti nuo vietų kiekio (*priėmimas*). Todėl teisė į aukštąjį mokslą – tai pirmas žingsnis siekiant aukštojo mokslo studijų. Kai kuriais atvejais teisė į aukštąjį mokslą reiškia automatinį priėmimą, bet dažniausiai priėmimas yra antras žingsnis siekiant aukštojo mokslo studijų, ir ne visi pareiškėjai, kuriems suteikta teisė į aukštąjį mokslą, bus priimti (žr. apibrėžimus *teisė* ir *priėmimas* I skyriuje).

Vis dėlto Šalis gali atsisakyti pripažinti, jei ji gali įrodyti, kad yra esminis skirtumas tarp jos ir Šalies, kurioje buvo įgyta kvalifikacija, teisės į aukštąjį mokslą bendrųjų reikalavimų. Tokių skirtumų gali būti dėl pradinio ir vidurinio išsilavinimo turinio, pavyzdžiui:

- esminis skirtumas tarp bendrojo išsilavinimo ir specialiojo techninio išsilavinimo;
- skirtumas dėl studijų trukmės, kuri turi esminės įtakos mokymo programos turiniui;
- specialiųjų dalykų, tokių kaip parengiamieji kursai arba neakademiniai dalykai, įtraukimas, neįtraukimas arba apimtis;
- esminis skirtumas tarp programų tikslų, pavyzdžiui, tarp pasirengti aukštajam mokslui skirtos programos ir programos, skirtos pasirengti darbo rinkai.

Iš minėtų pavyzdžių matyti keletas sričių, kuriose gali būti nustatyta esminių skirtumų. Vis dėlto reiktų pabrėžti, kad ne bet kuris skirtumas vienoje iš šių sričių turėtų būti laikomas esminiu.

Paprastai, siekiant išsiaiškinti, ar yra esminis skirtumas tarp dviejų atitinkamų kvalifikacijų, Šalys ir aukštosios mokyklos yra skatinamos kaip galima labiau atsižvelgti į nagrinėjamų atitinkamų individualių kvalifikacijų vertę, automatiškai nelygindamos kvalifikacijai įgyti reikiamos mokymosi trukmės. Šaliai ar institucijai, ketinančiai nepripažinti kvalifikacijos, tenka pareiga įrodyti, jog skirtumai yra esminiai.

Sąvoką „kitų Šalių suteiktos kvalifikacijos“ reikėtų suprasti kaip apimančią kvalifikacijas, priklausančias Šalies švietimo sistemai, bet įgytas mokykloje ar kitoje institucijoje, kuri yra ne tos Šalies teritorijoje.

IV.2 straipsnis

IV.2 straipsnio tikslas – patikslinti, kad tos Šalys, kurios neturi pripažinimo sistemos, turėtų sukurti vertinimo sistemą kaip alternatyvą. Tuo nesiekama, kad veikiančią pripažinimo sistemą turinti Šalis galėtų bet kuriuo konkrečiu atveju priimti sprendimą tik atlikusi vertinimą.

IV.3 straipsnis

Šis straipsnis siejamas su kvalifikacijomis, suteikiančiomis teisę tik į tam tikras studijų programas, pavyzdžiui, technologijos mokslų srities, slaugos krypties, arba į tam tikrų tipų institucijas ar į neuniversitetines studijas bendrąja prasme, bet ne į universitetus. Paskutiniojo atvejo pavyzdžiu būtų Nyderlanduose teikiamas diplomas HAVO (*Hoger Algemeen Vormend Onderwijs*), kuriuo teikiama teisė į studijų programas Nyderlandų *hogescholen*.

IV.4 straipsnis

Šiame straipsnyje nurodomi atvejai, kai be bendrųjų teisės į aukštąjį mokslą reikalavimų, aptariamų IV.1 ir IV.2 straipsniuose, nustatomi specialieji reikalavimai, kad būtų galima studijuoti tam tikrus studijų kursus. Tokių specialiųjų reikalavimų pavyzdžiai galėtų būti:

- a) tam tikras mokymosi kursas, skirtas tik asmenims, turintiems gamtos mokslų diplomą, arba – tam tikru atveju – baigusiems vidurinio ugdymo klasikinę dalį;
- b) kokio nors konkretaus dalyko žinios, pavyzdžiui, senovinės ar šiuolaikinės kalbos mokėjimas, fizikos, chemijos, matematikos, filosofijos žinios;
- c) praktinio mokymo trukmė;
- d) bet kuris kitas papildomas pažymėjimas prie mokyklos baigimo diplomo, kurį gali prireikti pateikti.

Specialieji reikalavimai keliami tik tada, kai jie neabejotinai reikalingi išsilavinimui įgyti. Jokiu būdu jie negali tapti pretekstu nepriimti studentų, turinčių vienoje iš Šalių įgytas kvalifikacijas. Paprastai pareiškėjams, turintiems vienos iš Šalių suteiktas kvalifikacijas, gali tekti tenkinti tokias pat sąlygas, kurios keliamos panašių kvalifikacijų turėtojams Šalyje, kurioje siekiama tokių pat studijų. Vis dėlto Šalys ir jų aukštosios mokyklos turėtų būti geranoriškos sprendamos klausimą, ar vienoje iš Šalių įgytų kvalifikacijų turėtojais atitinka tokius reikalavimus.

IV.5 straipsnis

Šis straipsnis apima atvejus, kai bendrieji reikalavimai teisei į aukštąjį mokslą Šalyje įgyti yra vidurinės mokyklos baigimo dokumentas ir papildomas kvalifikacinis egzaminas, organizuojamas bei standartizuojamas nacionaliniu arba centralizuotu lygmeniu. Specialūs egzaminai skirti patikrinti, ar pareiškėjai atitinka specialiuosius teisei į tam tikrus studijų kursus keliamus reikalavimus, kurie aprašomi IV.7 straipsnyje.

Svarstydamos, ar taikyti šį straipsnį, Šalys turėtų skirti sistemas, kuriose papildomo egzamino tikslas – turėti papildomų tinkamiausiai pasirengusių kandidatų atrankos priemonių, nuo sistemų, kuriose tokio egzamino tikslas – turėti papildomų priemonių, skirtų nuspręsti, ar kandidatai iš

tikrųjų atitinka reikalavimus, keliamus teisei į aukštąjį mokslą įgyti. Taikydamos šį straipsnį, Šalys turėtų turėti pagrįstą priežastį manyti, kad egzaminas atlieka būtent antrąją funkciją.

Jei papildomas kvalifikacinis egzaminas reikalingas, kaip kad išdėstyta pirmiau, norint įgyti bendrą teisę į aukštąjį mokslą vienoje iš Šalių, kitos Šalys gali pareikalauti, kad pareiškėjai iš tos Šalies išpildytų tą reikalavimą teisei į aukštąjį mokslą gauti. Kaip alternatyvą Šalys gali suteikti pareiškėjams galimybę išpildyti papildomus reikalavimus pagal tos Šalies, kurioje siekiama įgyti teisę į aukštąjį mokslą, švietimo sistemą, pavyzdžiui, siūlydamos panašaus pobūdžio specialius egzaminus ir (arba) parengiamuosius kursus. Šis straipsnis taikomas tik pareiškėjams, įgijusiems kvalifikacijas Šalyse, kuriose papildomi kvalifikaciniai egzaminai yra būtina visų keliamų reikalavimų teisei į aukštąjį mokslą įgyti dalis. Jis turėtų būti taikomas atsargiai, gera valia ir jokiū būdu negali būti taikomas tik tam, kad būtų apribotas pareiškėjų iš tam tikros šalies skaičius.

IV.6 straipsnis

Šiame straipsnyje pripažįstama, kad atrankinė priėmimo sistema vis dažniau tampa įprastinė daugelyje Europos regiono šalių. Priėmimas į aukštąsias mokyklas ar į tam tikras jų programas gali būti ribojamas dėl finansinių priežasčių, studijų vietų skaičiaus, siekiant sumažinti tam tikromis profesijomis besiverčiančių asmenų skaičių ar dėl kitų priežasčių, nepažeidžiant asmens teisės į kvalifikacijos, teikiančios teisę į aukštąjį mokslą bendrąja prasme ar į kurią nors konkrečią studijų programą, pripažinimą. Atrankiniam priėmimui administruoti sukurta sistema įvairiose šalyse gali skirtis. Priėmimo sistemos gali veikti nacionaliniu, regioniniu, instituciniu ir (arba) kitu lygmeniu. Dažnai naudojamos tokios atrankinės priėmimo sistemos kaip *numerus clausus*.

Vis dėlto, atrankinio priėmimo sistemos įgyvendinimas neturėtų būti diskriminuojantis. Tiksliau sakant, kitoje Šalyje įgytų kvalifikacijų turėtojai neturėtų būti nepriimti tik dėl jų kvalifikacijų kilmės. Kitoje Šalyje įgytų kvalifikacijų vertinimas turėtų būti atliekamas remiantis teisingumo ir nediskriminavimo principais, aprašytais III skyriuje.

Visgi reikėtų paminėti, kad tam tikrais retais atvejais pilietybė ar nuolatinio gyventojų statusas gali būti lemiamas kriterijus priimant į tam tikrų tipų aukštąsias mokyklas, tokias kaip karo akademijos arba kitos aukštosios mokyklos, kurių išskirtinis tikslas – rengti studentus tik toms funkcijoms, kurias atlikti gali tik tos šalies piliečiai. Kai kuriose šalyse tai gali būti studijų kursai, parengiantys karjerai valstybės tarnyboje ar tam tikrose jos srityse, kai pilietybė yra būtina išankstinė sąlyga gauti darbą valstybės tarnyboje ar jos srityje (-yse), kuriam ir rengia minėti kursai. Kai kuriose šalyse priėmimas į tam tikras brangiai kainuojančias studijų programas, tokias kaip medicina, taip pat gali priklausyti nuo pilietybės ir (arba) nuolatinio gyventojų statuso.

IV.7 straipsnis

Šiame straipsnyje nustatoma institucijos teisė atsisakyti priimti tinkamai pasirengusius kandidatus, kurie negali parodyti pakankamo dėstomosios kalbos (-ų) atitinkamoje institucijoje mokėjimo. Tai nebūtinai turi būti oficiali tos šalies, kurioje yra institucija, kalba (-os). Pavyzdžiui, jeigu pareiškėjas siekia būti priimtas į anglų kalba dėstomą studijų programą šalies, kurios oficiali kalba yra ne anglų, aukštojoje mokykloje, greičiausiai bus reikalinga mokėti anglų, o ne vietinę kalbą. Kitas pavyzdys: pareiškėjas siekia būti priimtas į Katalonijoje esantį universitetą, kuriame, atsižvelgiant į studijų programą, be ispanų (kastilų) kalbos, gali prireikti ir katalonų kalbos žinių. Šiuo straipsniu taip pat būtų suteikiama teisė aukštajai mokyklai reikalauti, kad studentai mokėtų skaityti kuria nors kita nei dėstymo kalba, jei tokių žinių reikia įvykdyti skaitymo reikalavimus pagal tam tikrą studijų

programą. Šiuo straipsniu neapribojama mokslo įstaigos teisė reikalauti iš užsienio kalbas studijuojančių studentų pradinių kalbos žinių.

IV.8 straipsnis

Šiame straipsnyje nustatomas principas, kad kai Šalis netradicines kvalifikacijas pripažįsta kaip pagrindą teisei į aukštąjį mokslą įgyti, kitose Šalyse netradicines kvalifikacijas įgiję pareiškėjai taip pat turėtų būti traktuojami kaip pareiškėjai, įgiję netradicines kvalifikacijas Šalyje, kurioje siekiama pripažinimo.

Šiuo straipsniu jokių būdu neįpareigojamos Šalys, kuriose negalioja nuostatos dėl teisės į aukštąjį mokslą suteikimo, remiantis netradicinėmis kvalifikacijomis.

Sąvoka „netradicinės kvalifikacijos“, tokios kaip konkretus darbas ar gyvenimiškoji patirtis, reiškia kitokias negu vidurinės mokyklos baigimą patvirtinančias kvalifikacijas, tradiciškai laikomas teisės į aukštąjį mokslą pagrindu (kurias papildo bet kurie bendri ar atskirų dalykų stojamieji egzaminai ar reikalavimai). Netradicinės kvalifikacijos gali teikti teisę į aukštąjį mokslą bendrai arba tik į tam tikrų tipų aukštąjį mokslą.

IV.9 straipsnis

Šiame straipsnyje atkreipiamas dėmesys į didėjantį švietimo įstaigų, nepriklausančių šalies, kurioje jos veikia, švietimo sistemai, skaičių.

Atsižvelgdamos į didelę įvairovę, susijusią su:

- a) šių institucijų statusu ir kokybe,
- b) mastu, kuriuo jų teikiamos programos yra institucinio vertinimo objektas,

Šalys gali nuspręsti kai kurioms tokioms aukštosioms mokykloms netaikyti Konvencijos. Nors tokia galimybė yra, Šalys kviečiamos IV.9 straipsnį taikyti ribotai, vadovaudamosi pagrindiniais Konvencijos principais.

V Skyrius. Dalinių studijų pripažinimas

V.1 straipsnis

Šiame straipsnyje pateikiamas pagrindinis principas, pagal kurį užsienyje baigtos dalinės studijos turi būti pripažįstamos, nebent gali būti nurodytas esminis skirtumas tarp užsienyje baigtų dalinių studijų ir studijų programos dalies, kurią jos pakeistų. Ketinančios nepripažinti Šalies ar aukštosios mokyklos pareiga įrodyti, kad atitinkami skirtumai yra esminiai. Šiame straipsnyje nedaroma skirtumo tarp mainų programų dalyvių ar „laisvai judančių asmenų“.

Suprantama, kad kompetentingai pripažinimo institucijai gali būti daug sunkiau nurodyti esminius skirtumus dalinių studijų pripažinimo atveju nei pripažįstant teisę į aukštąjį mokslą teikiančias kvalifikacijas (IV skyrius) ar aukštojo mokslo kvalifikacijas (VI skyrius). Todėl šiuo atveju reikalingos gairės; jas galėtų pasiūlyti ENIC tinklas, atsižvelgdamas į aukštųjų mokyklų patirtį. Pavyzdžiui, Šalys, apibrėždamos sąvoką „esminiai skirtumai“ gali atsižvelgti į kokybę bei programos turinio pagrindinius skirtumus, tačiau jos turėtų parodyti pakankamą lankstumą savo apibrėžimuose.

Ypatingas dėmesys atkreipiamas į tai, kad siauras „esminių skirtumų“ sampratos apibrėžimas kalbant apie studijų programos turinį gali lengvai varžyti akademinį mobilumą.

V.2 straipsnis

V.2 straipsnio tikslas – patikslinti, kad Šalys, neturinčios pripažinimo sistemos, turėtų sukurti vertinimo sistemą kaip alternatyvą. Tuo nesiekama, kad veikiančią pripažinimo sistemą turinti Šalis galėtų bet kuriuo konkrečiu atveju nuspręsti atlikti tik vertinimą.

V.3 straipsnis

Šiame straipsnyje išvardijamos kelios sąlygos, galinčios palengvinti užsienio dalinių studijų pripažinimą, visų pirma kai jos įgytos pagal organizuojamas mobilumo programas. Reiktų pabrėžti, kad nors Šalys *gali* pripažinti baigtas dalines studijas tik įvykdžius šias sąlygas, vis dėlto jos taip pat gali nuspręsti nelaikyti šių sąlygų *būtinomis* dalinėms studijoms pripažinti.

Šiame straipsnyje pabrėžiama, kad pripažinimą gali smarkiai palengvinti ankstesni susitarimai tarp institucijos, kurioje įgyta kvalifikacija ir tos, kurioje siekiama pripažinimo. Tai susitarimai tarp dviejų ar daugiau aukštųjų mokyklų, kurie apimtų kelių metų laikotarpį ir būtų skirti ne tik pavieniems studentams, bet ir jų grupei, studijuojančiai pagal jungtines programas. Tokiais susitarimais gali būti dvišalės sutartys, susitarimai tarp kelių aukštųjų mokyklų, susitarimai dėl mainų programų, tokių kaip SOCRATES (ERASMUS), TEMPUS, NORDPLUS, CEEPUS, arba bendro susitarimo dalis dėl tam tikrų egzaminų pripažinimo, pavyzdžiui, „Tarpinių egzaminų įskaitymą Šiaurės Europoje reglamentuojančios taisyklės“, patvirtintos Šiaurės ministrų tarybos (*Nordiska ministerrådets beslut om nordisk tentamensgiltighet*). Susitarimai taip pat gali apimti kreditų kaupimo ir perkėlimo sistemą, pvz., Europos Sąjungoje vartojamą ECTS (Europos kreditų kaupimo ir perkėlimo sistemą).

Straipsnyje taip pat pabrėžiama, kad pareiškėjas turėtų pateikti dokumentus, patvirtinančius sėkmingą dalinių studijų, kurių pripažinimo siekiama, baigimą, o aukštosios mokyklos turėtų išduoti atitinkamus dokumentus savo studentams užsieniečiams, kurie jose įgyvendina dalines studijas.

VI SKYRIUS – AUKŠTOJO MOKSLO KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMAS

VI.1 straipsnis

Nors pripažįstama, kad sprendimą dėl pripažinimo gali lemti kiti veiksniai nei aukštojo mokslo kvalifikacija liudijamos žinios ir gebėjimai, šiuo straipsniu išdėstomas pagrindinis principas, kad Šalys turėtų pripažinti bet kurios kitos Šalies aukštojo mokslo sistemoje įgytas aukštojo mokslo kvalifikacijas, nebent gali būti nurodomas esminis skirtumas tarp kvalifikacijos, kurios pripažinimo siekiama, ir atitinkamos kvalifikacijos, suteiktos šalyje, kurioje siekiama pripažinimo. Pabrėžiama, kad skirtumas turi būti ir esminis, ir pagrįstas, kaip tai apibrėžia už pripažinimą atsakinga kompetentinga institucija. Negali būti atsisakoma pripažinti dėl priežasčių, nesusijusių su kvalifikacija arba pripažinimo tikslu. Ketinančios nepripažinti Šalies arba aukštosios mokyklos pareiga įrodyti, kad skirtumas esminis.

Žinias ir gebėjimus, liudijamus aukštojo mokslo kvalifikacija, reiktų skirti nuo kitų reikalavimų, keliamų tai kvalifikacijai pripažinti įdarbinimo tikslais. Vadovaujantis šiuo straipsniu, kitose Šalyse suteiktos ir šiame straipsnyje nurodytus reikalavimus tenkinančios kvalifikacijos turėtų būti pripažintos kaip pripažinimo įdarbinimo tikslais prielaida tik tiek, kiek su tuo turi ryšį žinios ir gebėjimai, liudijami aukštojo mokslo kvalifikacija (žr. taip pat VI.2 straipsnį).

Be to, ir ypač reglamentuojamų profesijų atvejais, kompetentingos Šalies institucijos gali numatyti kitus baigtinėms aukštojo mokslo kvalifikacijoms pripažinti įdarbinimo tikslais keliamus reikalavimus, kaip antai praktika per studijas ar baigus studijas, arba pakankamas šalies, kurioje siekiama pripažinimo, oficialios ar regiono kalbos (-ų) mokėjimas. Tokių papildomų reikalavimų, keliamų baigtinėms aukštojo mokslo kvalifikacijoms pripažinti įdarbinimo tikslais, ši Konvencija nenumato, ir šis straipsnis jokių būdu neturi įtakos nacionaliniams įstatymams ir kitiems teisės aktams, reglamentuojantiems apmokamą darbą. Jei žymi pareiškėjo studijų dalis buvo vykdoma Šalies aukštojo mokslo sistemai nepriklausančioje įstaigoje, Šalys, vadovaudamosi šiuo straipsniu, tai gali laikyti esminiu skirtumu.

Kompetentingos baigtinių aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo institucijos dažniausiai yra aukštosios mokyklos, bet gali būti ir kitos institucijos, dažnai įsteigtos šiam konkrečiam tikslui. Pavyzdžiui, Vokietijos *Staatsprüfung*, veikianti medicinos, odontologijos, farmacijos, teisės ir mokytojų rengimo srityse. Gindamos viešąjį interesą šiose srityse, Vokietijos ministerijos šioms studijų programoms nustatė pagrindinius egzaminuojamus dalykus Vokietijoje. Vis dėlto visa atsakomybė už mokymo ir mokslinių tyrimų kokybę tenka universitetui ir didžiąją valstybinių egzaminų komisijų dalį sudaro akademinis personalas, dėstantis tam tikrą kursą aukštosiose mokyklose, todėl universitetai *Staatsprüfungen* laiko lygiaverčiais aukštosiose mokyklose teikiama laipsniams ir pripažįsta juos kaip taip pat teikiančius teisę stoti į doktorantūrą. Daugelyje Vidurio ir Rytų Europos šalių pirmieji egzaminai taip pat vaidina dvejopą vaidmenį. Juos išlaikius teikiama teisė dirbti pagal profesiją bei stoti į doktorantūrą.

VI.2 straipsnis

VI.2 straipsnio tikslas – patikslinti, kad Šalys, neturinčios pripažinimo sistemos, turėtų sukurti vertinimo sistemą kaip alternatyvą. Tuo nesiekama, kad veikiančią pripažinimo sistemą turinti Šalis galėtų bet kuriuo konkrečiu atveju nuspręsti atlikti tik vertinimą.

VI.3 straipsnis

Šiame straipsnyje nurodomi galimi kitose Šalyse suteiktų aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo padariniai. Pripažinimas gali būti atliekamas atsivėlgiant į šiuos tikslus:

a) dėl teisės bet kurioje Šalyje siekti tolesnių aukštojo mokslo studijų ir (ar) konkrečių studijų kursų ar egzaminų. Ši nuostata apima ir tinkamai pasirengusio pareiškėjo, turinčio kitoje Šalyje įgytas kvalifikacijas, teisę į doktorantūrą;

b) dėl kvalifikacijų, išduotų kitoje Šalyje, turėtojų teisės naudoti užsienio vardus. Šalių kompetentingos institucijos gali suteikti teisę naudoti tokį vardą tokia forma, kokia jis buvo suteiktas atitinkamoje Šalyje, arba bet kuria kita forma. Kaip alternatyva gali būti suteikta teisė naudoti šalies, kurioje siekiama pripažinimo, atitinkamą vardą. Šalių kompetentingų institucijų šioje srityje Konvencija neriboja. Tačiau daugelio šalių kompetentingos institucijos gali neleisti naudoti nepatvirtintų vardų ir laipsnių vertimų.

Be to, šis straipsnis apima žinių ir gebėjimų, patvirtintų kitoje Šalyje suteikta aukštojo mokslo kvalifikacija, pripažinimą įdarbinimo tikslais. Šis straipsnis neapima kitų kvalifikacijos sudėtinių dalių, tokių kaip per studijas ar baigus studijas atlikta praktika, pripažinimo. Taip pat šis straipsnis jokių būdu neturi įtakos nacionaliniams įstatymams ir kitiems teisės aktams, reglamentuojantiems profesinę veiklą ar apmokamą darbą.

VI.4 straipsnis

Šiuo straipsniu apimamos tos pačios temos kaip ir VI.3 straipsnyje, tačiau jis taikomas, kai daugiau vertinimas, o ne sprendimas dėl pripažinimo yra tinkamas. Todėl šis straipsnis yra formuluojamas kaip rekomendacija ir jame nenurodomi sprendimo padariniai.

VI.5 straipsnis

Šiuo straipsniu apimamos tos pačios temos, kaip ir IV.9 straipsnyje, bet tik kalbant apie aukštąjį mokslą.

VII skyrius – PABĖGĖLIŲ IR PANAŠIOJE SITUACIJOJE ATSIDŪRUSIŲ ASMENŲ BEI PERKELTŪJŲ ASMENŲ KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMAS

VII straipsnis

Pabėgėlių ir panašioje situacijoje atsidūrusių asmenų bei perkeltųjų asmenų problema Europoje tampa itin aktuali. Dauguma pabėgėlių ir panašioje situacijoje atsidūrusių asmenų bei perkeltųjų asmenų negali įrodyti kvalifikacijų turėjimo dokumentais, nes jie turėjo palikti savo asmeninius daiktus ir dokumentus, nes neįmanoma susisiekti su institucija (-omis), kur buvo įgytos jų kvalifikacijos, nes reikalingi įrašai ir archyvai buvo sunaikinti per karą ar dėl smurtinių veiksmų ir (arba) dėl to, kad reikalinga informacija neteikiama dėl politinių ar kitų priežasčių. Straipsnyje Šalys įpareigojamos būti lanksčiomis pripažįstant pabėgėlių ir panašioje situacijoje atsidūrusių asmenų bei perkeltųjų asmenų kvalifikacijas, atsižvelgiant į kiekvienos Šalies sistemą ir vadovaujantis kiekvienos Šalies konstitucija, teisės ar norminiais aktais. Tokia priemonė gali būti laikinas kvalifikacijų, kurių turėjimas patvirtintas priesaika, pripažinimas, o siekiant kvalifikacijų pripažinimo, norint toliau tęsti studijas, taikoma nuostata, kad tokiam asmeniui suteikta vieta gali būti atšaukta, jei pareiškėjas pateikė melagingą informaciją, arba nuostata, kad pareiškėjas išlaikys specialius pabėgėliams ir panašioje situacijoje atsidūrusiems asmenims bei perkeltiems asmenims skirtus egzaminus, kuriais jie įrodytų turintys kvalifikacijas, kurias tvirtina turį.

VIII skyrius – INFORMACIJA APIE AUKŠTŪJŲ MOKYKLŲ IR PROGRAMŲ VERTINIMĄ

VIII.1 straipsnis

Konvencijoje Šalys įpareigojamos parengti visą informaciją apie aukštųjų mokyklų ir programų pripažinimą, kaip jis vykdomas atitinkamoje Šalyje. Šalys neįpareigojamos teikti informacijos dėl klausimų, kurių spręsti jos nėra kompetentingos, taip pat jos neįpareigojamos rengti aukštųjų mokyklų reitingavimo sąrašų.

Dėl aukštojo mokslo įvairovės daugelyje šalių atsiranda įvairių aukštųjų mokyklų ir programų, įskaitant ir privačias. Dėl šio pokyčio atsirado didesnė aukštojo mokslo kvalifikacijų įvairovė ir įvairi to paties lygmens aukštojo mokslo kvalifikacijų, įgytų skirtingose aukštosiose mokyklose ar baigus skirtingas programas, kokybė. Labai svarbu žinoti apie atitinkamos aukštosios mokyklos ar atitinkamos programos kokybę siekiant nustatyti, ar kvalifikacija, suteikta šios aukštosios mokyklos ar baigus šią programą, turėtų būti pripažinta. Straipsnyje Šalys įpareigojamos teikti atitinkamą informaciją apie savo švietimo sistemai priklausančias aukštąsias mokyklas bei jų vykdomas programas (žr. I skyriaus apibrėžimus „aukštasis mokslas“, „aukštoji mokykla“, „studijų programa“), siekiant suteikti kitoms Šalims būtinų žinių priimant sprendimą, ar pateikta kvalifikacija turėtų būti pripažinta.

Reikėtų pabrėžti, kad šiame straipsnyje svarstomas klausimas nėra susijęs su aukštųjų mokyklų veikla ir programų vykdymu ar viešosios arba privačiosios nuosavybės formomis, bet su informacija, reikalinga šių aukštųjų mokyklų ar baigus šias programas suteiktoms kvalifikacijoms vertinti. Vis dėlto pripažįstama, kad šis klausimas gali būti ypač svarbus kalbant apie privačių aukštųjų mokyklų suteiktas kvalifikacijas, kai institucija nėra tiesiogiai ar netiesiogiai vertinama taikant valstybinio finansavimo procedūrą. Kai šalis, kurios aukštojo mokslo sistemai priklauso ar skelbiasi priklausančia aukštoji mokykla, neteikia informacijos, šalis, kurioje siekiama pripažinimo, gali pasirinkti nepripažinti kvalifikacijos, įgytos tokioje aukštojoje mokykloje ar baigus tokią programą. Todėl nesant informacijos apie tokias aukštąsias mokyklas ar programas, studentai, studijuojantys ar anksčiau studijavę rimtose privačiose aukštosiose mokyklose ir pagal jų programas, gali susidurti su sunkumais.

Šiame straipsnyje skiriamos Šalys, turinčios ir neturinčios aukštųjų mokyklų ir programų formalus vertinimo sistemas. Pirmosios turėtų teikti informaciją apie vertinimo metodus ir rezultatus bei kiekvienam aukštosios mokyklos ir programos tipui taikomus konkrečius kokybės standartus. Kitos Šalys, net ir neturėdamos formalios sistemos ir turbūt institucijų bei programų formalių vertinimo kriterijų, turėtų teikti informaciją apie įvairių kvalifikacijų, įgytų bet kurioje jų aukštojo mokslo sistemai priklausančioje aukštojoje mokykloje ar baigus bet kurią programą, pripažinimą. Daugeliu atvejų nevalstybinės aukštosios mokyklos teiktų informaciją, o Valstybės valdžios institucijos būtų atsakingos už informacijos teikimo struktūros sukūrimą.

Konvencijos straipsniuose bei I skyriaus apibrėžimuose nurodomos aukštosios mokyklos ir programos, *priklausančios Šalies aukštojo mokslo sistemai*, o ne aukštosios mokyklos ir programos, *veikiančios ar vykdomos Šalies teritorijoje*. Kitaip negu ankstesnėse Konvencijose, tai pabrėžiama dėl pastaruoju metu plačiai paplitusio aukštųjų mokyklų transnacionalinės veiklos, pavyzdžiui, franšizės fenomeno.

VIII.2 straipsnis

Aiškinant šį straipsnį, turi būti atsižvelgiama į I skyriuje nurodytų sąvokų „aukštasis mokslas“, „aukštoji mokykla“ ir „studijų programa“ apibrėžimus.

Šiame skyriuje pabrėžiama tinkamos informacijos apie Šalies aukštojo mokslo sistemą teikimo svarba. Straipsnyje išvardijamos kelios šiuo požiūriu svarbios informacijos rūšys. Informaciją gali teikti Valstybės valdžios ar kitos institucijos. Ypatingai dėmesys skiriamas svarbiai nacionalinių informacijos centrų funkcijai (žr. IX ir X skyrius) šioje srityje. ENIC tinklas gali būti įgaliojamas siūlyti VIII skyriuje nurodytos informacijos teikimo formatą.

Skiriamos aukštosios mokyklos ir aukštojo mokslo programos, nes aukštosios mokyklos gali turėti keletą programų tipų bei skirtingus stojimo kriterijus ir įgytų kvalifikacijų rūšys gali skirtis tarp programų.

Pareiga Šalims teikti informaciją dėl švietimo įstaigų, veikiančių už jas priskiriančios savo švietimo sistemai Šalies teritorijos, tenka ir institucijoms, suteikiančioms kvalifikacijas, teikiančias teisę į aukštąjį mokslą.

Šiame straipsnyje nurodyta pareiga „skelbti“ informaciją gali būti įgyvendinama įvairiomis priemonėmis, įskaitant elektronines publikacijas ir konkrečioms tikslinėms grupėms, pavyzdžiui, kitų Šalių nacionaliniams informacijos centrams skirtą spausdintą medžiagą.

IX skyrius – PRIPAŽINIMUI REIKALINGA INFORMACIJA

IX.1 straipsnis

Įgytų kvalifikacijų skaidrūs aprašymai yra labai svarbūs užsienio aukštojo mokslo kvalifikacijų, kaip ir kvalifikacijų, teikiančių teisę į aukštąjį mokslą, pripažinimui palengvinti. Vienas skaidrios kvalifikacijų aprašymo sistemos pavyzdžių būtų kreditų sistema. Bet kuri Šalies ar aukštosios mokyklos nustatyta kreditų sistema ir kreditų perkėlimo sistema turėtų būti tiek, kiek įmanoma, suderinta su kitų Šalių ir jų aukštųjų mokyklų sistemomis. Atkreipiamas dėmesys į Europos Sąjungos ECTS sistemą (Europos kreditų kaupimo ir perkėlimo sistemą).

IX.2 straipsnis

Šiame straipsnyje Šalys įpareigojamos įsteigti ir palaikyti nacionalinį informacijos centrą bei apibūdinamos šių nacionalinių informacijos centrų funkcijos *nacionaliniu* lygmeniu. Šių centrų *tarptautinio lygmens* funkcijos aprašytos X skyriuje „Įgyvendinimo būdai“. Šiame straipsnyje nurodyti nacionaliniai informacijos centrai sudaro ENIC tinklą.

Kiekviena Šalis įsteigia ar paskiria nacionalinį informacijos centrą, jeigu to nepadarė Konvencijai įsigaliojus, ir praneša vienam iš Konvencijos depozitarų apie tokio centro įsteigimą ar paskyrimą. Paprastai kiekviena Šalis turi tik vieną tokį centrą. Vis dėlto suprantama, kad tam tikrais atvejais dėl nacionalinės politikos ir struktūros Valstybė gali pageidauti paskirti daugiau nei vieną centrą, kaip antai:

- a) kai valdymo forma yra federacinė, pavyzdžiui, atstovaujanti įvairias kalbines bendruomenes toje pačioje šalyje;
- b) kai atsakomybė teikti informaciją dėl pripažinimo ir mobilumo patikėta skirtingiems specializuotiems centrams;
- c) kai atsakomybė teikti informaciją dėl skirtingų studijų programų ir kvalifikacijų, tokių kaip universitetinio ir neuniversitetinio aukštojo mokslo, patikėta skirtingiems specializuotiems centrams.

Nacionalinis informacijos centras gali būti įkurtas ministerijoje, nepriklausomoje ar iš dalies nepriklausomoje agentūroje ar aukštojoje mokykloje. Nepriklausomai nuo pasirinkto organizacinio modelio, centras turėtų turėti *nacionalines* funkcijas ir pareigas (išskyrus kelis retus atvejus, t. y. kai skirtingoms kalbinėms bendruomenėms steigiami atskiri centrai).

Vadovaudamasis nacionaliniais įstatymais ir kitais teisės aktais, nacionalinis informacijos centras pataria ir teikia informaciją dėl kvalifikacijų pripažinimo ir vertinimo asmenims ir institucijoms, kaip antai:

- a) studentams;
- b) aukštosioms mokykloms;
- c) aukštųjų mokyklų personalui;
- d) už aukštąjį mokslą atsakingoms ministerijoms;
- e) tėvams;
- f) darbdaviams;
- g) kitų Šalių nacionaliniams informacijos centrams ir kitoms tarptautinių partnerių institucijoms;
- h) bet kurioms kitoms suinteresuotoms šalims.

Kai kuriose šalyse pagal nacionalinius teisės aktus nacionalinis informacijos centras taip pat gali priimti sprendimus dėl pripažinimo.

Siekiant įgyvendinti Šalies įsipareigojimus pagal Konvenciją svarbu, kad nacionaliniam informacijos centrui būtų suteikta atitinkamų išteklių, kuriuos turėdamas jis galėtų įgyvendinti savo funkcijas. Šie ištekliai apima tinkamą kvalifikuotų darbuotojų skaičių, technines patalpas ir pakankamą biudžetą, kad centras galėtų palaikyti tinkamus ryšius su šalies, kurioje centras veikia, aukštosiomis mokyklomis ir su kitų Šalių nacionaliniais informacijos centrais.

IX.3 straipsnis

UNESCO ir Europos Tarybos Diplomo priedėlis paprastai laikomas vertingu įrankiu, naudojamu skatinant aukštojo mokslo kvalifikacijų skaidrumą. Imtasi priemonių, siekiant paraginti Diplomo priedėlį naudoti platesniu mastu.

Diplomo priedėlyje aiškinamas aukštųjų mokyklų suteiktų kvalifikacijų turinys ir forma. Jis šių kvalifikacijų nepakeičia ir neatstoja. Diplomo priedėliu siekiama paaikškinti kvalifikacijas tarptautiniu lygiu suprantama forma. Dėl to diplomo priedėlis naudingas aukštosioms mokykloms palaikant ryšius su partnerinėmis institucijomis kitose šalyse, pavyzdžiui, pagal studentų mainų programas. ENIC tinklas turėtų periodiškai peržiūrėti diplomo priedėlį siekdamas atnaujinti jo turinį ir palengvinti jo naudojimą.

Diplomo priedėlio, kaip vieno iš Konvencijos įgyvendinimo priemonių, įtraukimas pabrėžia jo svarbą, o Šalys įpareigojamos suintensyvinti pastangas skatinti plačiau jį naudoti.

Dalinių studijų autentiškumui nustatyti rekomenduojama naudoti studijų pažymas.

X SKYRIUS – ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAI

X.1 straipsnis

Šiame straipsnyje išvardijamos priemonės ir būdai, kurie turi būti sukurti, siekiant padėti Šalims įgyvendinti Konvenciją, kaip pasiūlyta Galimybių studijos 16 skyriuje.

X.2 straipsnis

Šiuo straipsniu įsteigiamas Konvencijos dėl kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regione komitetas, sekant Regioninio komiteto, įkurto UNESCO konvencijos dėl studijų, diplomų ir laipsnių, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regionui priklausančiose Valstybėse taikymui, pavyzdžiu. Komitetą sudaro Šalių atstovai, ir jis yra atskiras nuo nacionalinių informacijos centrų tinklo, įkurto pagal X.3 straipsnį. Vis dėlto reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Šalys gali savo nacionalinių informacijų centrų atstovus skirti Komiteto atstovais, nes tai buvo plačiai taikoma skiriant atstovus į UNESCO regioninį komitetą.

Apibūdinamos pagrindinės Komiteto funkcijos ir numatoma, kad Procedūrinės taisyklės bus patvirtintos atskirai. Jose bus apibrėžta Komiteto struktūra, Prezidento kadencija ir bendri įgaliojimai, atstovai ir stebėtojai, kvorumas, balsavimo procedūros, kt. Taisyklės bus sukurtos pagal UNESCO Europos regioninio komiteto Procedūrinių taisyklių pavyzdį.

Rekomendacijos, deklaracijos ir gerosios praktikos modeliai – tai svarbūs Konvencijos įgyvendinimo įrankiai. Juose teikiami patarimai dėl konkrečių klausimų (pvz., nacionalinių informacijos centrų vaidmens, vidurinės mokyklos baigimo kvalifikacijų pripažinimo arba pripažinimo procedūrų) ir numatomos papildomos Konvencijos nuostatos. Šie dokumentai nesuvaržo Šalių, o siūlo nepriverstinius bendrų problemų sprendimus, nes juose reiškiamos visų arba bent daugumos Šalių apgalvotos nuomonės dėl klausimų, kuriems spręsti jie skirti. Šiuo straipsniu Šalys įpareigojamos kompetentingoms institucijoms skleisti rekomendacijas, deklaracijas ir gerosios praktikos pavyzdžius, priimtus remiantis šiuo Straipsniu, ir skatinti juos taikyti.

X.3 straipsnis

ENIC tinklas buvo įkurtas 1994 m. birželio mėn., sujungus ankstesnius savarankiškus dviejų organizacijų tinklus – Europos Tarybos NEIC tinklą ir UNESCO NIB tinklą. ENIC tinklas įkurtas UNESCO Europos regioninio komiteto ir Europos Tarybos Ministrų komiteto sprendimu. Tinklas ypač svarbus praktiškai įgyvendinant Konvenciją, todėl buvo nuspręsta įtraukti jį kaip vieną iš tiesiogiai Konvencijoje minimų įgyvendinimo būdų.

Straipsnyje apibrėžiama šio Tinklo sudėtis ir pagrindinės funkcijos, įgyvendinant Konvencijoje numatytus tikslus. Kitos Tinklo funkcijos Konvencijoje nenumatomos. Straipsnyje taip pat apibūdinamas Tinklo narių paskyrimas. Šalys Tinklo nariais turėtų skirti nacionalinius informacijos centrus, įkurtus ir išlaikomus vadovaujantis IX.2 straipsniu. *Nacionalinės* informacinių centrų funkcijos ir Šalių įsipareigojimas imtis visų įmanomų priemonių, suteikiančių galimybes centrams įgyvendinti jų užduotis, numatyti IX skyriuje.

Europos Tarybos ir UNESCO kompetentingi organai bendrai patvirtina Tinklo įgaliojimus. Įgaliojimus patvirtina tam tikram laikotarpiui ir periodiškai peržiūri abiejų organizacijų kompetentingi organai.

XI SKYRIUS – BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

XI.1 skyrius

Šiame straipsnyje nustatoma, kad bet kuri Šalis, kuri yra Europos Tarybos Valstybė narė, UNESCO Europos regiono narė ar bet kuri Europos Tarybos Europos kultūros konvencijos ir (ar) UNESCO Konvencijos dėl studijų, diplomų ir laipsnių pripažinimo Europos regionui priklausančiose valstybėse signatarė, Susitariančioji Šalis ar šalis *ir* kuri yra pakviesta dalyvauti Diplomatiniėje konferencijoje, kuriai pavesta priimti šią Konvenciją, gali tapti šios Konvencijos Šalimi. Abi šios sąlygos turi būti išpildytos.

Šventasis Sostas yra prisijungęs prie XI.1.1.c straipsnyje minimų Konvencijų, todėl jam taikoma ši nuostata. Vis dėlto XI.1.2 straipsnyje Šventasis Sostas nurodytas atskirai, nes Šventojo Sosto delegacijos prašymu Šventasis Sostas dėl savo unikalumo turėtų būti išskirtas iš kitų Šalių.

XI.2 straipsnis

Šiame straipsnyje nustatoma, kaip ši Konvencija įsigalioja. Jame vadovaujamosi įprastine Europos Tarybos ir UNESCO konvencijų įsigaliojimo praktika.

XI.3 straipsnis

Šiame straipsnyje numatoma, kaip prie Konvencijos prisijungia tos Šalys, kurios vadovaujantis XI.1 straipsniu, neturi teisės automatiškai tapti šios Konvencijos Šalimi. Prisijungti pagal XI.3 straipsnio nuostatas galima tik įsigaliojus Konvencijai pagal XI.2 straipsnio nuostatas. Kaip numatyta XI.3.2 straipsnyje, po to norint prisijungti prie Konvencijos reikės gauti dviejų trečdalių Šalių, kurios pagal X.2 straipsnį turi teisę būti atstovaujamos Konvencijos dėl kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regione Komiteje, balsų daugumą. Spręsdamas, ar priimti naujas Šalis vadovaujantis šio straipsnio nuostatomis, Komitetas gali svarstyti, ar galima gauti pakankamą ir tikslią informaciją apie norinčių prisijungti Šalių švietimo sistemas. Šia procedūra keičiamos galiojančios įprastinės Europos Tarybos ir UNESCO konvencijų procedūros. Prisijungimo prašymai ir jų sklaida Šalims vykdoma vadovaujantis šiame straipsnyje numatytomis taisyklėmis.

XI.3.3 straipsnyje numatomos konkrečios nuostatos dėl Europos Bendrijos prisijungimo prie Konvencijos.

XI.4 straipsnis

Šiame straipsnyje apibrėžiamas santykis tarp šios Konvencijos bei ankstesnių Europos Tarybos ir UNESCO konvencijų dėl aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo Europos regione.

Šiame straipsnyje pabrėžiama šios Konvencijos kaip *pakeičiančios Konvencijos* funkcija, pagal kurią bet kuri šios Konvencijos Šalis nustoja taikyti bet kurias šiame straipsnyje paminėtas ankstesnes Europos Tarybos ir UNESCO konvencijas, kurių šalimi ji yra, bet tik santykiuose su kitomis šios Konvencijos Šalimis. Šalys vis dar susaistytos ankstesnių Konvencijų, kurių šalimis jos yra, santykiuose su šalimis, kurios yra tų Konvencijų, bet ne šios Konvencijos, šalys. Augant šios Konvencijos Šalių skaičiui, ankstesnių Konvencijų konkretaus taikymo atvejų mažės. Tikimasi, kad ši Konvencija galiausiai pakeis ankstesnes Konvencijas.

Be to, šios Konvencijos Šalys įsipareigoja susilaikyti nuo prisijungimo prie ankstesnių Konvencijų. Išimtis daroma Tarptautinei konvencijai dėl studijų, aukštojo mokslo diplomų ir laipsnių pripažinimo Arabų ir Europos valstybėse, besiribojančiose su Viduržemio jūra. Šios Konvencijos Šalys gali prisijungti prie Viduržemio jūros konvencijos, atsižvelgdamos į savo santykius su Viduržemio ir Arabų valstybėmis, kurios nėra šios Konvencijos Šalys. Kaip numatyta XI.4.1.a straipsnyje, šios Konvencijos ir Viduržemio jūros konvencijos Šalys taiko šią Konvenciją savo santykiuose su kitomis abiejų Konvencijų Šalimis.

XI.6 straipsnis

Šiame straipsnyje numatyta, kad bet kuri Šalis bet kuriuo metu gali denonsuoti šią Konvenciją, ir nurodoma tokio denonsavimo tvarka.

Vadovaujantis tarptautine teise dėl tarptautinės sutarties nutraukimo ar sustabdymo, kai viena iš Šalių pažeidžia esminę sutarties nuostatą jos tikslui ar paskirčiai pasiekti, gali būti remiamasi Vienos Konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės 60 straipsniu.

XI.7 straipsnis

Šios konvencijos nuostatų išlygos yra leidžiamos tik XI.7.1 straipsnyje numatytais atvejais. Apskritai nėra numatyta jokių išlygų nei dėl Konvencijos principų, nei dėl Šalies dalyvavimo mechanizmuose, skirtuose Konvencijai įgyvendinti.

XI.8 straipsnis

Šiame straipsnyje numatyta supaprastinta Konvencijos pataisų priėmimo procedūra. Galimybė keisti Konvenciją turėtų būti taikoma ribotai ir neturėtų būti taikoma Konvencijos principams.

Šiame straipsnyje numatyta, kad bet kuris pataisos projektas gali būti priimamas dviejų trečdalių Šalių, kurios pagal X.2 straipsnį turi teisę būti atstovaujamos Konvencijos dėl kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo Europos regione komitete, balsų dauguma.

Šio straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad Konvencijos Šalys sutiktų būti susaistytos bet kuriuo šią Konvenciją pakeičiančiu Protokolu. Šis reikalavimas gali būti patenkintas arba oficialiu sutikimu, tokiu kaip pasirašymas, o jei reikalinga – ratifikavimas, priėmimas ar patvirtinimas, arba vadovaujantis supaprastintomis procedūromis, pvz., leidžiant Konvencijos Šaliai pasitraukti, jei pagal naudojamas formuluotes numatyta, kad Protokolas neįsigalioja Šalies, kuri nėra davusi savo sutikimo, atžvilgiu.

XI.9 straipsnis

Šiame straipsnyje apibrėžiamos Konvencijos depozitarų funkcijos. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius ir UNESCO Generalinis Direktorius bendrai yra šios Konvencijos depozitarai. Šis straipsnis yra suformuluotas remiantis Europos Tarybos ir OECD Konvencijos dėl abipusės administracinės pagalbos mokesčių klausimais 32 straipsniu (ETS Nr. 127).
